

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“**Cene inseratom:**Enostolpna petlinna vrsta
mal oglaš po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 5'— in 4'—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust

Izhaja vsak dan izvemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nerankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Pred češkoslovaškimi
volitvami.**

Praga, 6. novembra.

Vsi vodilni evropski katoliški in svobodomiselniki krogi pričakujejo z veliko nape-
tostjo izida češkoslovaških volitev, ki se vrše
dne 15. t. m. Zanimivo je, kako sodbo bo
izreklo nad posameznimi političnimi strankami
ljudstvo, ki je imelo priložnost opazovati
njihovo delovanje pet let, ne da bi ga stranke
v volitvah vprašale za svet. Kljub temu, da
je vladna večina skušala onemogočiti obstoj
malih strank s spremembo volilnega zakona,
ki uničuje glasove vseh tistih strank, ki ne
dobe 2 odstotka glasov od celokupnih volil-
cev, se je vendar spustilo v volilni boj 31
strank. Te volitve bodo odločilne važnosti ne
samo za bodočo češkoslovaško zunanjo, tr-
govsko in carinsko politiko, temveč bodo
dale tudi smer bodoči kulturni in verski poli-
tiki. Volitve se vrše namreč v znamenju kul-
turnega boja pod vtisom odhoda papeževga
nuncija iz Prage vsled Husove slavnosti, ki
se jih je oficijelno udeležila vlada, čeravno so
imela izrazito protikatoliški značaj. V teh vo-
litvah skuša svobodomiselnstvo moč in zaved-
nost katoličanov. Rešeno je vprašanje kon-
solidacije Slovaške in Podkarpatske Rusije,
pa zadene na problem verskih šol, ki so se
tamkaj še ohranile. Svobodomiselnstvo hoče
po volitvah postaviti na dnevni red boj proti
katoliški cerkvi, če volitve izpadejo njim v
korist.

Izid čeških volitev bo imel brez dvoma
veliki vpliv na ostale države, kjer žive kato-
liki, zlasti na Jugoslavijo. Saj je srbsko ča-
sopisje po odhodu praškega nuncija izjavilo,
da lahko izhaja brez zvez z Vatikanom tudi
SHS, če more Češkoslovaška, ki ima 70 od-
stotkov katolikov. Srbsko časopisje, ki je
bilo prej zmerno, od spora češke vlade z Ri-
mom ljuto napada katoliške škofo in katoli-
čanstvo.

Ker še tudi pri zadnjih volitvah l. 1920.
Tešinsko in Podkarpatska Rusija nista volila,
so pravzaprav te volitve prve v rednih raz-
merah. Po prvih volitvah v svobodni češko-
slovaški republiki l. 1919. je odstopila koalicijska
vlada vseh češkoslovaških strank pod
predsedstvom narodnega demokrata dr. Kra-
mača, ki je bil za časa vojske obsojen na smrt
in dolgo časa zaprt. Ker so si priborili zmago
socialni demokrati in republikanska agrarna
(kmetijska) stranka, je sestaval vlado bivši
trg. sodrnik, soc. demokrat Tusar, ki je
umrl l. 1924. kot poslanik v Berlinu. Ahilova
peta te vlade je bilo nasprotstvo med socialno
demokratsko in češko narodno socialistično
stranko. Padla pa je radi spora med agrarci
in socialisti. Pri volitvah l. 1920. so dobili so-
cialni demokrati 82 poslancev, agrarci 42, če-
škoslovaška Lidova (ljudska) stranka 32, na-
rodni socialisti 24, narodni demokrati 22 po-
slancev, dočim so narodne manjšine dobile
zastopstvo 83 Nemcev in Mažarov. Enako raz-
merje je vladalo tudi v senatu. V senat ima
pravico voliti vsak državljan moškega ali žens-
kega spola, ki je dopolnil 25 let, dočim je za
volilno pravico v poslansko zbornico predpi-
sana starost 21 let. Ministrski svet je sestavljal
po teh volitvah zopet Tusar. Podpirali so ga
tudi nemški socialni demokrati. Ta režim bi
se lahko dalje vzdržal, če se ne bi ocepilo
od češke socialno demokratske stranke 27 po-
slancev, ki so osnovali komunistični klub. Ta-
ko je vlada izgubila večino. Zamenjala jo je
nevtralna uradniška vlada pod predsedstvom
dr. Černy-ja. Ta je sprejela prvi aktivni pro-
račun in likvidirala komunistični poskus pre-
vrata. Odstopila je septembra 1921. Krmilo je
vzel v roke sedanji zunanji minister, narodni
socialist dr. Beneš. Ministre je vzel deloma iz
poslanskih četoma iz uradniških krogov. A
ludi ta vlada je imela kratko življenje. Spo-
mladi l. 1922. je prišlo namreč do koalicije
petih češkoslovaških strank pod predse-
dstvom agrarca Švehle, ki bo odstopila, ko se
sestane nov parlament. Tej vladi t. z. »petke«
se je posrečilo ozdraviti državo v finančnem
oziru, rešiti vprašanje drž. dolgov in sprejeti
veliko število socialno-koristnih zakonov. V
vlado »petke« so poslale vse združene stran-
ke svoje najboljše može. Agrarce med drugi-
mi zastopata predsednik stranke Švehla in
Slovak dr. Hodža, soc. demokrate dr. Win-
ter, prosvetni minister, narodne socialiste

Střbrný in Beneš, narodne demokrate dr. Ra-
šin kot finančni minister, po njegovem umoru
pa ing. Bečka, dočim predsednik stranke dr.
Kramač ni minister. Češkoslovaško Lidovo
stranko zastopata sedaj samo njen predsednik
msg. Šramek in odvetnik dr. Dolanski.

V vseh strankah, ki so zastopane v vladi,
je prišlo do kriz. Od soc. demokratov se je
odecepilo levo krilo, ki se je kot komunistični
klub zopet dalje razcepil v dve skupini. Pre-
cejšnji del pristašev je zapustil narodne de-
mokrate. Agrarni klub je dobil svoje disidente
v desnem krilu pod vodstvom poslancev Pra-
ška in Richterja, ki izdajata tudi glasilo »Na-
pravo« (Na desno!) in sta postavila tudi svo-
je kandidate. Narodni socialisti so z discipli-
narnimi ukrepi komaj ohranili edinost. Od
češkoslovaške Lidove stranke se je pod vo-
dstvom Hlinke ocepilo 11 slovaških poslanc-
ev. Bili so nezadovoljni s taktiko češkoslo-
vaške Lidove stranke, zlasti pa se niso mogli
sprijazniti z oficijelno teorijo vodstva Lidove
stranke o enem češkoslovaškem narodu.

Velike nade stavijo vladajoče svobodomi-
selne stranke na Slovaško in Podkarpatsko
Rusijo. Vsled zaostalosti tamkajšnjega prebi-
valstva in vsled starih tradicij iz časov ogr-
ske vlade se tam volitve v veliki meri lahko
»delajo«. Zlasti agrarci in narodni socialisti,
ki imajo tam veliko oporo v višjem uradni-
štvu, upajo doseči uspehe. Pod krinko raznih
uradnih obiskov in nadzorovani vabi polje-
delski minister dr. Hodža skupaj uradništvo
in ljudstvo, da govori o volitvah. Kako upajo
vsi v kalnem ribarstvu, nam je dokaz dejstvo,
da se bori za 61 slovaških mandatov 20 strank
s 1600 kandidati! Vse stranke, tudi najbolj
svobodomiselnne in kulturnobojne, razen ko-
munistov, si prizadevajo dobiti na svojo stran
vplivno slovaško katoliško duhovščino, pa
tudi protestantsko. Ker so razmere med slo-
vaško kat. duhovščino v marsičem podobne
hrvatskim, se jim je to tudi deloma posrečilo.
Tako kandidira na listi kulturnobojne agrar-
ne stranke več kat. duhovnikov, seveda ne
na sigurnih mestih. Protestantska duhovščina
pa jo je začela zapuščati. Veliki udarec ji je
prizadel protestantski škof Zoch, ki se je od-
povedal kandidature.

Gotovo bodo pri teh volitvah nazadovale
narodni demokrati, ki so zastopniki kapitali-
stov. Kakor v Jugoslaviji tudi na Češkem ne
vlečejo več fraze o nacionalizmu, posebno če
se z njimi hočejo zakriti razne nečedne kup-
čije. Največ glasov jim bodo dale »narodne
dame«, ki žive še vedno v dobi »živio-patrio-
tizma«. Zgubili pa so večino glasov obrinikov.

Najbolj besno kampanjo vodijo narodni
socialisti. Oni so najizrazitejši kulturnoboj-
neži. V borbi proti katolicizmu prekašajo
celo narodne demokrate. Napenjajo vse sile,
da bi vsaj oslabili Lidovo tranko, če že ne
morejo pomnožiti svojih mandatov. Na vsak
način bi radi izpodrinili Lidovo stranko po
volitvah iz vlade ter jo zamenjali s kako dru-
go svobodomiselnno stranko. Nato bi se iz-
vedla ločitev cerkve od države v svobodomi-
selnem smislu. Ukinile bi se verske šole na
Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, v vseh
šolah bi se odpravil verouk ter uvedel iz-
razito protikatoliški duh. Duhovnikom bi se
odvezle plače, verske ustanove razlastile in
zaprli samostani. Na ta način bi se rad ma-
ščeval nad Vatikanom sedanji minister dr. Be-
neš, brezkonfessionalec, za blamaže, ki jih je
doživel v borbi z Rimom. Izmed 31 strank, ki
so se spustile v volilni boj, so vse ostale stran-
ke razen nemške in mažarske kršč. socialne
stranke edine v boju zoper Lidovo stranko.
Zelo verjetno pa je, da bo postala Lidova
stranka po volitvah še močnejši jezikček na
tehtnici, ki brez njega ne bo mogoče sestaviti
vlade. Če pa bode obrtna stranka znatno na-
predovala, pa bo ona vrgla narodne socialiste
v tisto jama, ki so jo oni izkopali za Lidovo
stranko.

Tudi češ. narodna cerkev ni mogla ostati
ravnodušna, čeravno poudarja, da se ne bri-
ga za politiko in očita kat. cerkvi zlorabljanje
vere v politiko. Izdala je uradni proglaš,
da naj njeni verniki volijo samo napr. stranke.
Češkoslovaška Lidova stranka pa gre z
mirno vestjo na volišče. Saj ima zavest, da
se je vedno borila za izvedbo kršč. socialnega
programa in za prostost in svobodo Cerkev.
Dočim so vsi drugi ministri pri nastavljanju
in odpuščanju uradništva gledali skoraj samo
na strankarsko pripadnost, sta se msgr. Šra-
mek in dr. Dolanský ozirala samo na sposob-

nost in poštenost. Msgr. Šramek niti ni izpre-
menil šefa kabineta svojega prednika, čeravno
je to zaupna služba, ki se vedno menjuje
z vsako vlado. Ona je »edina stranka čistih
rok«, kakor je priznal v »Přítomnosti« svobo-
domiselni poslanec Peroutka. Njegov časopisje
stoji tudi v volilnem boju na višini ter se ne
da zavesti v osebne napade in v mržnjo. Ker

je opustila teorijo enega češ. naroda, se je za-
čela širiti tudi izven mej češkega naroda. Njen
razmah na Slovaško in v Podkarpatsko Ru-
sijo, kjer izdaja grško-kat. duhovnik in no-
silec Lidove liste Vološin ukrajinski list v ci-
rilici, jo prepričuje, da na koncu vedno zma-
gata poštenost in pravica. Zato trdno priča-
kujejo zmago.

**V pričakovanju energičnega koraka vlade zoper
fašistovska barbarstva.****Kaj bo odgovoril Ninčič? — Tudi g. Bordrero protestira!**

Belgrad, 9. nov. (Izv.) V političnih krogih
se še vedno komentirajo dogodki v Trstu. Z
ozirom na to, ker je zunanji minister obljubil,
da bo jutri odgovoril na vprašanje Jugoslo-
vanskega, samostojnodemokratskega in musli-
manskega kluba, se v političnih krogih začelo
vzdružuje kritike vladnega postopanja, ki je
več kakor čudno. Menijo, da bo vlada na ju-
trišnji seji zavzela energično stališče, da se
z merodajnega mesta vendar sliši beseda in
kritika, kakor jo zasluži tako brutalno dejanje.
V javnosti se pričakuje, da bo vlada ener-
gično nastopila. Javnost z velikim zanimanjem
gleda na razvoj dogodkov. Italijanska vlada
je s svoje strani začela z diplomatično akcijo,
da bi zadevo na miren način spravila s sveta.

Čuden oficijozen komunike.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Po poročilih »Vre-
mena« sta bila poslance Slovenec Pucelj in
dalmatinski Hrvat Bačinić pod vodstvom pred-
sednika radikalnega kluba Kovačevića v so-
boto pri zunanjem ministru Ninčiču, da bi do-
bila službeno poročilo o dogodkih v Trstu. O
izidu teh razgovorov prinaša današnje »Vre-
me« zelo čudno poročilo:

»Ugotovljeno je, da obstoja glede na do-
godke v Trstu soglasje med obema vladnjima
strankama. Dokazano je, da napadi, izvršeni
od neodgovornih činiteljev (od oficijelne fa-
šistične stranke. Op. ur.) v prvi vrsti niso bili
naperjeni samo proti Slovincem, da niso bili
inspirirani od mržnje proti naši državi, marveč

Tekom današnjega dne je poslanik Bor-
drero dvakrat obiskal zunanjega ministra Nin-
čiča ter ga obvestil o korakih, ki jih namerava
storiti italijanska vlada. Izjavil je, da bo ita-
ljanska vlada uvedla strogo preiskavo. Kakor
se trdi, je Bordrero poleg tega protestiral proti
demonstracijam in napadom na italijanske
konzulate. Dejal je, da bo njegova vlada storila
potrebne korake v svrhu zaščite prestiža Italije
v Jugoslaviji.

Tako postopanje italijanskega zastopnika
je naletelo na oster odpor in obsodbo v vseh
političnih krogih. Smatra se, da zunanji mini-
ster ne bi smel v popuščenju napram Italiji
iti tako daleč, kakor se je dosedaj rado do-
gajalo.

da so bili, četudi neopravičeno, represalije
proti vsem opozicijskim strankam, represali-
je zaradi poskušene atentata na voditelja
fašistične stranke, na ljudi, ki pripadajo opo-
ziciji.»

Ta vest, ki je očitno inspirirana, je vzbudila
veliko začudenje. Slovenci v Italiji niso
po dragi volji v opoziciji. Napadi nanje niso nič
manj obsodbe vredni, ako niso bili naperjeni
proti njim. Pucelj in Bačinić se ne bi smela
zadovoljiti s takim naziranjem zunanjega mi-
nistra, ker to ne odgovarja mišljenju, katero
vlada po celi Sloveniji in Hrvatski o tržaških
dogodkih.

Protest nemških poslancev zoper nekulturne čine fašizma.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Povodom napadov
fašistov na tiskarno »Edinost« v Trstu so po-
slanci nemške stranke v kraljevini SHS imeli
sejo, o kateri so izdali sledeče obvestilo:

»Težki izgredi proti miroljubnemu slo-
venskemu prebivalstvu v Italiji, posebno uni-
čenje tiskarne »Edinosti«, s čemer je uničen
tudi poslednji ostanek svobode tiska in izra-
ževanja misli, so vzbudili v nemški narodni
manjšini v kraljevini SHS najglobokejše ogor-
čenje. Pred celim kulturnim svetom vlagamo
protest proti takemu surovemu nasilju proti
narodni manjšini, ki ni nič zakrivila. Njena
usoda nam leži tembolj na srcu, ker je vezana
s krvnim sorodništvom z našim državnim na-
rodom.

Po takih izgredih se mora vzbuditi kul-
turna zavest celega človeštva, da bodo na-
rodne manjšine v vseh državah dosegle vsaj
najelementarnejše življenjske pravice, s čer-
mer bi bil zasiguran resnični in trajni mir.

Poslanci dr. Kraft, dr. Moser, dr. Grassel,
Neuner, Schumacher.»

Obenem so sklenili v svojem imenu in v
imenu narodne manjšine v kraljevini SHS, da
piše namestnik predsednika kluba dr. Moser
pismo Vilfanu, v katerem najostreje obsoja
dogodke v Trstu in izraža simpatije slovenski
in hrvatski manjšini. Zagotavlja jih, da jih bo-
do Nemci moralno podpirali v težavni borbi
in v težavnem položaju.

**Vlada želi, da se »javnost ne alarmira«. — Demonstracije
proti Italiji se prepovejo.**

Belgrad, 9. nov. (Izv.) »Večernje Vreme«
piše: »Na današnji seji narodne skupščine bi
moral dr. Ninčič odgovoriti in pojasniti stališče
naše vlade glede dogodkov v Trstu. Do tega
ni prišlo radi tega, ker se še ni zbral ves ma-
terial o nekaterih podrobnostih, ki so pri tem
napadu imeli odločilen pomen. Radi tega bo
dr. Ninčič lahko odgovoril šele jutri. Tako se
je danes držilo v poučenih krogih.

Sicer je vlada sklenila, da bo energično
nastopila proti vsaki akciji onih elementov, ki
bi hoteli dogodke v Trstu izkoristiti v stran-

karske namene in privedi vlado in državo v
težaven položaj. Davi se je vršil sestanek med
Ninčičem in Maksimovičem, ter Pašičem in
Maksimovičem. V zvezi s temi sestanki se pri-
čakuje strogi ukrepi proti vsem, ki bi upri-
zarjali v Zagrebu demonstracije proti Italiji.
Protestni shod, ki so ga napovedali za četrtek
dijaki in meščani, bo prepovedan. Policijski
organi, ki so dovolili, da se demonstracije ši-
rijo, bodo poklicani na odgovor. V vsakem slu-
čaju želi vlada, da se javnost ne alarmira.»

Za slovensko industrijo.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Na seji odseka fin-
odpora se je poslanec Pušenkaj zavezal za
znižanje carinskih postavk za parafin, milo,
sveče, nafto, petrolej, bencin in kolomaz. Skle-
nilo se je soglasno, da se surova nafta in pe-
trolej uvažata brez carine. Znižala se je carina
za bencin. Določil se je carine prost uvoz ko-

lomaza, znižala se je carina za ličilo za ubo-
valo. Posl. Pušenkaj je odločno reagiral na iz-
jave načelnika Saviča, da iz razlogov narodne
obrambe ne sme obstojati tovarna v Mariboru
in na meji, in poudarjal, da ne gre za vsako
tovarno jemati ta razlog. V Sloveniji so to-
varne potrebne, da morejo revni ljudje delati,
da nekaj zaslužijo in da morejo plačati ogrom-
ne davke, ki jih vlada nalaga Sloveniji.

Bližnje spremembe v notranji politiki?

RADICA SE VEDNO NE SPREJMEJO V VLADO.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Danes od 12 do 1 je bil Nikola Pašić pri kralju v avdienci. Tež avdienci se pripisuje velika važnost, ker se misli, da je v zvezi z bližnjimi spremembami ne samo v vladi, temveč tudi v celokupni notranji politiki. O sami avdienci se seveda ne izvaja nobene podrobnosti. Politični krogi so mnenja, da Pašić ponovno hoče okrepiti svoje stališče in za svoje mišljenje in namere dobiti

popolno odobrenje. — Radićevci so po njegovi avdienci zopet raznesli vesti, da je kralj podpisal ukaz o Radićevem imenovanju za ministra za socialno politiko. Minister Pavle Radić je proti večeru iskal Pašića, da bi se informiral o tej zadevi. Dobil je odgovor, da se še ne muči z Radićevim vstopom v vlado in da so vesti o podpisu ukaza neresnične.

Zanimanje za dr. Koroščevo potovanje.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) V Belgrad je prišel dr. Anton Korošec. Na klubovi seji je obširno poročal o svojem uspešnem potovanju po Dalmaciji. O dr. Koroščevem potovanju po Dalmaciji se v političnih krogih še vedno govori. Razni politični krogi se zelo zanimajo za njegove vtise v Dalmaciji. Zanimivo je, da so zemljoradniki pričeli proti dr. Korošču s kampanjo, češ da je v Dalmaciji poskušal agitirati z vero. Brez dvoma mora zemljoradnikom, ki so v Dalmaciji vodili demagoško politiko, nastop iskrene in poštene politične stranke škodovati. Zato poskušajo na ta način obrniti pozornost na to, dasiravno je znano vsem, ki so zasledovali dr. Koroščeve govore v Dalmaciji, da je ravnal dr. Korošec na teh shodih odločno govoril za verski mir v državi in svaril pred vsakim verskim bojem.

Nedelavnost vlade.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Vlada nima nobenega zakonskega predloga pripravljenega, da bi ga predložila narodni skupščini v razpravo. Tudi zakonski predlog za obrtne kredite še ni dobil odobritve fin. ministra. Raditega se namenoma zavlakuje razprava o invalidskem zakonu. Vsak dan se pričenjajo seje šele po 10. uri in se končajo kmalu po 12. Pri vseh parlamentarnih strankah vlada radi

vladne nedelavnosti veliko nezadovoljstvo, ki se osredotočuje na predsednika Pašića, kateremu se sploh odrekla sposobnost za nadaljnjo vodstvo parlamenta in vlade. Posebno v parlamentu se glasno govori o potrebi, da je treba Pašića zamenjati s sposobnejšo osebo. Najekstremnejši elementi napovedujejo za vlado velike spremembe za bližnjo bodočnost. Take napovedi pa so še prezgodnje.

Prihodnji državni proračun bo znašal 15 milijard.

ZOPET NOVI DAVKI? — STALIŠČE FINANČNEGA MINISTRA OMAJANO.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Nekateri belgrajski listi so poročali, da je v najkrajšem času pričakovati odstopa vojnega ministra. Kolikor smo se poučili, so te vesti nastale vsled tega, ker je prišlo med vojnim in finančnim ministrom do nesporazuma radi nekaterih vojnih kreditov, katere zahteva vojni minister na podlagi sklepov takozvanega obrambnega sveta, ki naj bi jih finančni minister izplačal iz vsote, ki se je prihranila pri izvajanju proračuna. Fin. minister je v obrambnem svetu na predlog pristal, smatral pa je zahtevano vsoto za previsoko ter se branil jo izplačati. Raditega preti vojni minister z

ostavko. Vendar se je zadeva poravnala. Mnogo nevarnejši je za finančnega ministra pokret v radikalnem klubu, ki je nezadovoljen s celotno njegovo fin. politiko. Prihodnji proračun bo znašal po poročilih fin. ministrstva okrog 15 milijard. Finančni politiki v radikalnem klubu ne verujejo, da bi se mogli ti izdatki poravnati z normalnimi dohodki, ampak bo treba iskati novih davčnih virov, za kar pa tudi med radikali ne vlada pravo razpoloženje. Stališče finančnega ministra ni več trdno, kar se bo gotovo pokazalo ob priliki kake večje rekonstrukcije.

Obravnava III. člena invalidskega zakona.

GOVOR POSL. ŠKULJA — INVALIDI BODO MORALI BERAČITI — KAM GRE INVALIDSKI DAVEK? — PODPORE NAJ SE DOLOČIJO V ZLATI VALUTI.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine se je pričela obravnava o pogl. III. invalidskega zakona, ki je z ozirom na finančni efekt zakona najvažnejše.

Pred dnevnim redom so poslanci živahno protestirali proti temu, da minister Ninčić še vedno ni odgovoril na stavljen vprašanja glede napada na »Edinost« kljub temu, da je stvar zelo nujna in da ima tudi vlada brezdvomna že podrobna poročila.

Pri razpravi o invalidskem zakonu je v imenu Jugosl. kluba nastopil kot glavni govornik posl. Karl Škulja. V dolgem govoru je kritiziral zakonski načrt. Vsa teža zakona, je dejal, se nahaja v pogl. III, kajti to poglavje obravnava materialno pomoč, ki jo naj da država. Poslanec navaja nekatere podatke o tem, kako se invalidi podpirajo v drugih državah, n. pr. v Italiji, Nemški Avstriji in drugod, in kako beraško sedanjí zakonski načrt določa to pomoč invalidom v naši državi. Dejtal je, da ni nič bolj žalostnega, kakor videti invalide, ki hodijo od hiše do hiše, in morajo beračiti, ker delati ne morejo. Zato je sveta dolžnost države, da jim preskrbi vsak dan kruha, ne pa da jih pošilja od hiše do hiše, dokler ne umrjejo pozabljeni in izmučeni. Zakonski načrt je tudi nekoliko upošteval ta psihološki moment v čl. 56., ki naravnost prepoveduje beračenje. To je lepo! Toda, dočim se v čl. 56. zabranjuje prosjačenje, se iz drugih členov naravnost vidi, da morajo beračiti. To, kar jim vlada nudi, namreč ne zadostuje za življenje. Zakon teoretično ne dopušča beračenja, dejansko pa sili invalide hoditi od hiše do hiše, ako bodo hoteli živeti! Čudno, da se ni upošteval ta moment. Zavest lastnega dostojanstva ima vsak človek, vsak se čuti užaljenega, če se ta njegova zavest ne upošteva v zadostni meri. Če hoče država preprečiti prosjačenje, potem

naj plača invalide tako, da bodo mogli živeti! Poslanec razlaga veliko razliko med moštvom in častništvom. Častniki dobivajo poleg invalidnine pokojnino za sebe in za družino. Ne gre tega častnikom jemati, ne gre pa tudi med častništvom in moštvom delati prevelikih razlik in je treba tukaj pravičnih določil. Nato prehaja poslanec na invalidski davek, katerega je samo Slovenija plačala v osmih mesecih t. l. 11 milijonov dinarjev. Poslanec vprašuje, kam gre ta denar? Zahteva pojasnila od ministra, da naj se natančno obračuna o vsotah, ki so prišle tekom časa, odkar se ta davek pobira, v državne blagajne. Vse kaže, da so invalidi od teh vsot zelo malo dobili. Poslanec se nadalje zavzema zato, da se podpore zvišajo in da se višina podpor določi v zlati valuti. To je potrebno pri sedanjí nestabilnosti valute. Ugovore vladne večine, da opozicija kritizira ta zadnji zakonski načrt samo radi tega, ker je to njena dolžnost kot opozicija, poslanec pobija. Če opozicija kritizira, tudi citira resolucije, katere so bile sprejete na invalidskih skupščinah in so bile poslane parlamentu. Med drugim navaja brzojav, ki je prišel na skupščino in v katerem se pravi: »Dajte nam zakon, da ne bo sram države, da ne bomo živi beraški mrtveci! Takih in sličnih brzojavov je bilo zadnje dni poslanih nebroj. Zato je jasno, da ima opozicija pravico zablevati, da se zakon umakne in predloži drugi.

Tega mnenja je tudi poslanec Škulj in zato predlaga k posameznim členom svoje predloge. Izjavlja, da bo glasoval proti zakonskemu načrtu. Pripravljen pa je on, kakor njegovi tovariši glasovati za vsak invalidski zakon, ki bi vseboval vse predloge, ki jih predlaga opozicija. Pri glasovanju je bilo pogl. III sprejeto, kakor je bilo predloženo. Prihodnja seja bo jutri dopoldne.

kmetov, marveč za korist bankirjev in veleindustrijalcev. Na seji je prišlo do zelo burnih prizorov.

FRANCOSKI PRORAČUN.

Pariz, 9. nov. (Izv.) Po proračunu Painlevéja bi se imela uvesti cela vrsta novih davkov. Po načrtu bi se v 14 letih nabral amortizacijski fond v znesku 85 milijard. Med davki se nahaja tudi glavarina. Plačeval bi jo vsak Francoz in vsak v Franciji živeč tujec od 21. leta dalje. Odmerna glavarine bi znašala letno 20 frankov. V načrtu je tudi delna oddaja premičnih in nepremičnih vrednot, ki bi se izvršila v 14., 3. in v 1. letu.

Prpić zahteva od radićevcev povračilo za svojo podporo.

Belgrad, 9. novembra. (Izv.) V Radićevem klubu se je vršila seja, na kateri so razpravljali o sporu ministra Šume in rude z veleindustrijalcem Prpićem v Zagrebu. Ta bogataš je namreč dosedaj podpiral Radićevu stranko in vzdrževal njene liste. Sedaj pa, ko je stranka prešla v vlado, zahteva, da se mu to povrne. Med drugim zahteva različne koncesije od ministra za šume in rude. Med radićevci je zaradi tega zavladalo veliko ogorčenje, ko so spoznali šele sedaj, kdo vodi njihovo politiko in za kaj se vodi: ne za korist

Intervencija za zvezo Slovenije z morjem.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) V Belgrad je prišla velika deputacija gospodarskih zastopnikov, da intervenira pri merodajnih činitejih za čimprejšnjo izgotovitev programa, ki naj bi vezal Slovenijo z morjem. V tej deputaciji se nahajajo med drugimi: dr. Šuklje, Fr. Šuklje, dr. Sajovic, Kajfež, Leitgeb in sušaški župan Kučić. Deputacija je tekom današnjega dne obiskala vse klube, bila je tudi v Jugosl. klubu. Jutri jo bo sprejel ministrski predsednik Pašić, nato pa železniški minister Radojević.

Interpelacija radi brezposelnih v Mariboru.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Poslanec Žebot in tovariši so stavili na ministra za socialno politiko vprašanje v zadevi brezposelnosti v Mariboru. Po naredbi ministrstva z dne 7. dec. bi moral zavod za zavarovanje delavcev posredovalnici za delo izplačati 5%. Ta vsota leži pri Hipotekarni banki neobrestovana, tako da brezposelni zamenjajo na podporo. Interpelant zahteva ustmen odgovor v skupščini.

ZA NAŠE ZADRUGE.

Belgrad, 9. nov. (Izv.) Posl. Pušenjak je vložil na fin. ministra vprašanje, v katerem ugotavlja, da naredba o oprostitvi zadrug od taks ne odgovarja čl. 95. in 98. srbskega zakona o kmetijskih zadrugah in zahteva, da se naredba od 15. 12. 1923 izpelje v smislu predložene spomenice, katero je Zadrugna zveza 1. 9. 1924 poslala fin. ministrstvu.

ODMEVI PROCESA CIHLAR-STANOJEVIĆ

Zagreb, 9. nov. (Izv.) Več v procesu Cihlar-Stanojević zaslišanih prič je obdolžila zagrebška »Riječ«, da so po krivem prisegli. Obdolžene priče so vložile proti »Riječi« tožbo, tako da bo vsa zadeva še enkrat prišla pred sodišče.

SEJA HRVATSKEGA FED. KLUBA.

Zagreb, 9. nov. (Izv.) V prostorih Hrvatske Zajednice je imel hrvatski federalistični klub sejo, na kateri je dr. Polić ostro napadal Radića in obsodil njegovo politiko. Klub je tudi sprejel ostro resolucijo proti fašistovskim izgredom v Trstu.

Boji v Siriji.

Pariz, 9. nov. (Izv.) Painlevé in Briand sta v komisiji za vnanje zadeve poročala o položaju v Siriji. Painlevé je poročal o franc. izgubah. O okolnostih odpoklica generala Saraila ni hotel nič povedati. Rekel je le, da se Sarail v Siriji ne bo več vrnil. Na opazko nekega komunističnega poslanca, naj bi Francija Sirijo zapustila, je Briand živahno protestiral proti temu, da bi se Francija odrekla svojemu mandatu. Končno je več poslancev protestiralo, zakaj vlada ne pojasni položaja v Siriji javno.

London, 9. nov. (Izv.) Vstaši oblegajo mesto Homs, 120 km severno od Damaska.

FASISTI V ANGLIJI

London, 9. nov. (Izv.) Vodstvo angleških fašistov je prevzel lord Rothermere, lastnik lista »Daily Mail«. Ta list je bil prvi v Angliji, ki je že od vsega početka zagovarjal Mussolinija in branil njegovo politiko, češ da je Mussolini v Italiji korektno zatrl komunizem.

Odgovor jugoslovanske javnosti na fašistovska nasilja.

Ljubljana, 8. novembra.

V soboto zvečer so zborovali zastopniki vseh slovenskih akademskih in kulturnih društev v dvorani ljubljanskega magistrata, da se dogovore o pripravah za učinkovit protest in dostojno manifestacijo proti nasilstvu, ki so ga zakrivila italijanski fašisti proti Slovincem in slovenskim napravam v Trstu. Sklenili so sklicati za nedeljo dne 8. t. m. velik javen shod na prostoru pred magistratom, za slučaj slabega vremena pa v veliki dvorani hotela »Union«.

Kljub skrajno slabemu vremenu se je nabralo večerj dopoldne okoli »Uniona« na tisoče ljudstva. Velika dvorana je bila nabito polna in mnogo ljudi sploh v dvorano ni več moglo.

Shod je otvoril točno ob 11 dop. sklicatelj shoda akademik Jože Likovič. Govornik je kratko in jedrnat pojasnil vzrok in namen zborovanja. Opisal je divjanje fašistovskih divjakov nad našim življenjem na Primorskem. Fašistovski barbari se niso zadovoljili le z napadom na tiskarno »Edinosti«, ampak so onečastili tudi spomenik pesnika Vilharja, ki je proroško klical Krasu:

»Sreča sladka ni ti dana,
dan ti strah je in hudo,
nikdar več ne upaj sreče,
več pokoja ti ne bo.«

Naše prosvetne hrame hočejo uničiti z ognjem in mečem. Te strašne dogodke gleda jugoslovanska mladina z velikim gnevom v srcu in se z vso svojo mladeniško močjo pripravljala na veliki dan osvobojenja, ki mora zasijati tudi našim zaslužnim bratom. Temu velikemu cilju bo služilo vse naše kulturno delo. Zaničuje pa slovenska akademska omladina izgrednike, ki so izvršili tržaško nasilstvo. Naše ljudstvo pa živo veruje v veliki čas in v veliki dan, ki mora napočiti tudi za naše neodrešene brate. Takrat se bo vse nasilje maščevalo nad onimi, ki so ga zakrivila.

V temperamentnem govoru je akademik Matija Primus ožigosal zločinsko početje izgrednikov v Trstu in se prav malo laskavo izrazil o popustljivosti naše diplomacije napram Italiji, ki brani manjšinske pravice našega naroda pod Italijo samo s papirnatimi notami. Naše ljudi Italijani s silo odtujujejo svojemu narodu, učiti se morajo italijanskega jezika, ne smejo se zbirati v svojih društvih, ker so jim prepovedana, naš tisk pa preganjajo ne samo s strogo cenzuro, ampak celo s požiganjem. Govornik poziva pristojno drž. oblast, da zaščiti pravice našega ljudstva pod Italijo z nekaj več energije, ker mera krivic in nasilstev je polna. Največ pa je odvisno od nas samih in od naše moči, ali bodo naši zaslužni brate mogli grenko borbo za svoj obstanek oddržati ali ne. Svoj cilj bomo dosegli, če bomo složni v delu za narod. Govornik konča s zatrdilom, da jugoslovanska mladina ne bo prej mirovala, dokler ne zasije solnce svobode vsem Slovincem, ki še danes zdihujejo pod tujim jarmom.

V imenu narodnih socialistov je govoril g. Kozinc, za njim pa akademik Vatovec, ki je približno izvajal:

Bog sam nam je priča, da nismo nikdar iskali sporov in nesporazuma s sosesčino, ampak da nam je bilo vedno do mirnega razvoja in prijateljskega sožitja s sosesčino. Ali tam onstran tega nočejo. 12. julija 1920 so požgali tržaški Narodni dom; ob binokostnih volitvah 1922. so nasuli po naših selih razstrelivne snovi v obliki cigaretnih doz, vžigalnih skatljic in vsega mogočega, da naši niso mogli na volitve; izzvali so krnske dogodke, da so lahko storili, kar se jim je zljubilo; vrgli na naše fante očitek oskrunitve vojaških grobišč na vrtojbskem pokopališču, da so se lahko na barbarski način maščevali; zažgali in uničili so vse knjižnice, kjer se je našla znana Jelenčeva knjiga: 1914—1918, ki riše Golgato srbskega naroda v najtežjih dneh njegove zgodovine; ukovali so junija meseca našega vseučiliškega profesorja dr. F. Vebrater ga vlačili iz ječe v ječo kakor kakšnega razbojnika, hudodelca ali zločinca; uprizorili so velik pretep naših fantov v Košani, ker se jim je tako zahotelo. Zamrla je slovenska beseda od drugega razreda naprej; naslovi na poštnih pošiljkah, pismih itd. smejo biti samo italijanski: tako se glasi zapoved italijanskega ministra za pošto; službeni jezik na sodišču more biti samo italijanski, s čimer se uničuje poslednja volja vseh onih naših kmetov, ki nosijo na sebi edinole krivdo, da ne znajo italijanskega jezika; takšen je odlok italijanskega ministra pravosodja. Že od vsega početka pa so se Italijani bili zblili vrhovnih predstavnikov naše zavedne duhovščine. Zato so vlačili velikega škofa Mahniča semtertja in ga trpinčili kakor kakšnega razbojnika, eksportirali so zadrškega škofa Puličiča; preganali so našega tržaškega škofa Karlina. Na drugi strani pa jih je obšel strah pred idejno silo naše srednješolske kakor akademske mladine. Zato so prepredili svoje, tečaj našega dijaštva na Pečinah in so karabinerji udri v cerkev, kjer je naše dijaštvo hotelo prisostvovati slovenski propovedi; zabranili so tečaj našega dijaštva na Gorah pri Idriji; onemogočili vsako delovanje slovenskemu ferijalnemu akad. društvu »Balkan«. In v zadnjem času plenijo številko za številko našega dnevnega časopisja in so prepovedali kmečkodelavski zvezi izdajanje publikacij. Pred par dnevi pa je zopet zaječala domovina obeh velikih Gregorčičev: v temni noči so se dvignili divji plameni in poogoltnili nekaj, kar je bilo last vsa ga naroda, Trije zavodi so bili pred vojno v tržaško-goriškem Primorju, odkoder se je vrsila politična izobrazba ter kulturno napredovanje med našo ljudstvo: Goriška tiskarna v Gorici, tiskarna »Edinosti« v Trstu ter Narodna tiskarna v Gorici; prva je prešla žalibog v tuje roke; druga je danes še samo pogorišče — samo ena nam je še ostala. Lahko je, znašati se nad maloštevilnejšim in slabotnejšim; a moč Italije ni toliko kakor izgleda! Naj bo danes položaj za naš brate kakršenkoli! Mi vemo, da bodo nekega dne kakor strela z jasnega treščili v zgodovino Italije dogodki, ki bodo porušili vse, kar je bilo zgrajeno na krivici in nasilju. Takrat bo merodajno samo eno: izbrabiti politično konjunkturo in doseči meje, ki nam gredo po

Dnevne novice.

Prijateljem kat. dijaštva.

Velika kulturna in gospodarska borba, ki jo v naših dneh bide slovensko ljudstvo, za hleva bolj kakor kdaj neustrašnih in poštenih kulturnih in gospodarskih delavcev. Ravno katoliška akademska mladina pa, ki ji je v bodočih desetletjih namenjeno to visoko ter častno poslanstvo in ki je vsekar izpričala, da je uresničevanje njenega programa v popolnem skladu s težnjami slovenskega ljudstva, doživlja dandanes trdo preizkušnjo. Vseled splošne naše gmotne krize je namreč študij najrevnejšim izmed akademikov, sinovom kmetov in delavcev zelo otežkočen.

Trikrat se je bila obrnila katoliška akademska mladina na slovensko javnost za pomoč in trikrat je bilo slovensko ljudstvo v svoji ljubezni dokazalo, da zna lajšati življenjske težave svojih najzvestejših sinov in je s prispevki omogočila obstoj akademske menze v Ljubljani, ki je navzlic raznim nasprotjem skozi tri leta vzdrževala do 150 revnih katoliških akademikov.

Tekom let pa so se draginjske razmere poslabšale, zato in pa da se obstoj akademske menze zagotavlja za več let, se je izkazala potreba, da se letos poleg vsakoletne običajne nabiralne akcije izvede tudi efektivna loterija v prid akademski menzi. V težki zavesti odgovornosti stopajo začetkom letošnjega študijskega leta podpisani pred slovensko javnost s tem naznanilom in pa v trdnem prepričanju, da bo slovensko ljudstvo tudi ob tej velikopotezni akciji stalo naši katoliški akademski mladini ob strani z materijalno in moralno podporo, z dobro voljo in odprtim srcem.

† Andrej Karlin, škof lavantinski.

† Ant. Bon. Jeglič, škof ljubljanski.

Dr. Ant. Korošec, nar. poslanec.

Andrej Kalan, stolni prošt.

Dr. Mat. Slavič, univer. profesor.

Dr. J. Leskovar, odvetnik; dr. Ivan Slokar, bančni ravnatelj; Ivan Brodar, nar. poslanec; Franc Časl, stolni kanonik; Karel Čuč, ravnatelj; Jan. Golec, gl. urednik; Adolf Dostal, uradnik; dr. Ant. Jerovšek, ravnatelj; M. Kranjc, tajnik; Jože Stabej, vodja borznega urada; dr. Ivan Stanovnik, odvetnik; dr. Ivan Tomažič, stolni dekan; Cilka Kerkova, prof. Dolenčeva, dr. Kodretnova, Mara Vrtovčeva.

Poslanec Dušan Sernee je imel v nedeljo S. t. m. shoda na Brezjah in v Gorjah. Četudi je bilo ves dopoldan, vendar je bila zlasti v Gorjah udeležba zelo zadovoljiva. V obeh krajih so vsi zborovalci odobrili delo jugoslovanskega kluba in sklenili vztrajati v boju za pravice slovenskega naroda in za njegovo avtonomijo.

Vseslovenska zveza časnikařev se v kratkem zopet ustanovi. Pravila so že potrjena. Priglasje sprejema predsednik zveze g. Josip Holeček, Praga I., Skofepka č. 7. Ustanovni občni zbor zveze bo najbrže julija 1926 v Pragi. Ob tej priliki se bo vršil istotam tudi vseslovenski časnikařski kongres.

Upokojeni duhovniki. Zadržje dni oktobra je bilo pisano v »Slovenec«, da so največji reveži upokojeni orožniki. Poznam pa še neko drugo vrsto upokojencev, ki lahko tekmujejo z orožniki za žalostno prvenstvo v revščini. To so upokojeni duhovniki. — Ne vem sicer, koliko imajo dnevno upokojeni orožniki, a dvomim, da bi imeli manj, kakor duhovniki upokojenci ki imajo dnevno 12 dinarjev draginjske doklade in približno 2 dinarjev pokojnine, ker se še vedno plačuje v kronah. To je vse, kar imajo, ker darila za maše so popolnoma prenehala. S to sijajno pokojnino naj si pa upokojenec oskrbi: stanovanje, drva, postrežbo, hrano, obleko i. dr., kar je neobhodno potrebno. Ako se obeta povišek za 2 (dva) dinarja dnevno, se to pravi, kar naravnost norčevati se iz teh zapuščenih nesrečnežev. Skrajni čas bi že bil, da se vla-

da resno loti tega vprašanja. Ako imajo v Belgradu le še količkaj človeškega čuta, ne morejo ostati še nadalje tako zakrknjeni. — Vi aktivni gospodje, pozori! v pokoj nikar! Za duhovna je upokojitve — stradanje, smrt od lakote. — Expertus.

»Revolucija v SLS.« O tej zadevi nam piše iz Grosuplje: Če misli »Jutro« s svojim otročjim dopisom v št. 258, da bo premočilo in razkralo naše značajne može, se hudo moti. Predlog, ki ga je stavil pristaš SDS, g. Goršič, ni zrasel na njegovem zelenu, ampak je bil importiran od drugod s prozornim namenom, da bi si SDS, ki že zdavna med našim ljudstvom ničesar ne pomeni, vsaj nekoliko ohladila svojo jezico nad katastrofalnim porazom pri zadnjih občinskih volitvah. Odborniki SLS, ki imajo v občinskem odboru dvestretjinsko večino, so z molčanjem šle preko te naivne igre. Če bo »Jutro« še kaj dragalo, smo pripravljeno zavoso dvigniti nekoliko višje. — Občan.

Iz prosvetnega ministrstva. V prosvetnem ministrstvu gresta v pokoj načelnik drugega personalnega oddelka za osnovno šolstvo Rajko St. Mičić in načelnik oddelka za ljudsko prosveto Gjorgje Kočić.

Iz veterinarske službe. Za veterinarja v mariborskem okraju — desni breg je imenovan Peter Miklavčič, doslej vet. referent v Valjevu.

Iz poštne službe. Premeščen je iz Maribora v Ljubno poštni uradnik Franjo Ivanuša.

Imenovanja v poštno-hranilnični službi. Inspektor Andrija Kovačević, uslužben pri pošttem in brzajavnem ravnateljstvu v Ljubljani, je imenovan za inspektorja pri poštni hranilnici v Belgradu. Josip Simončič, inspektor poštne hranilnice istotam, je imenovan za inspektorja pri podružnici poštne hranilnice v Ljubljani.

Osebnost. Ravnatelj poštne in brzajavnega ravnateljstva v Ljubljani gosp. Alojzij Gregorič, je napredoval iz 4. v 3. skupino I. kategorije.

V dveh številkih našega lista, v februarju in marcu smo objavili pod zaglavjem članek »Orjunci od žensk opljuvani in z gnili jajci obmetani« iz Logatca, v katerem se nahaja med drugim tudi g. Veljka Marolija, poslovođje tvrđke Marije Antičević v Logatcu tikajoča obdolžitve, češ da je »med Orjunaši bil tudi Maroli, o katerem govore, da je bil baje med fašisti, ko so požigali tržaški Narodni dom, da so ga ženske z gnilimi jajci obmetale in opljuvale in da se je dal najeti z drugimi vred od političnih desperadov za razbijanje shodov, da ni plačal voza in grozil s streljanjem«. — Te obdolžitve proti g. V. Maroliju ne moremo vzdržati in jih s tem lojalno popravljamo.

Umrli je dne 4. novembra Marija Furar iz Javorovice pri St. Jerneju. Zapušča štiri nedoletne otroke. Eden je star komaj 1 teden. Bila je dobra krščanska žena.

Upokojitve v armadi. Temeljem čl. 1. zakona o odstranitvi iz armade nesprejetih bivših avstroogrskih častnikov so upokojeni: peh. major Rudolf S. Matičević, peh. kapetan Oton Florschütz, konj. kapetan Edmund E. Kovačič, art. počotnik Vil em Dj. Baberer in Leopold Baberer, štabni zdravnik dr. Dezider Papp in art.-teh. podpolkovnik Alojzij Vređer.

Potres v okolici Višnje gore. Dne 7. novembra ob 4 zjutraj so čutili v okolici Višnje gore do Kočevja potres s precej močnim bobnenjem, ki je posameznike zbudilo iz spanja. Ta potres je zabeležil tudi potrosomer v zavozu za meteorološko. Ako so ga oni, ki imajo potresne tiskovine, čutili, naj javijo to zavodu.

Protestni shod davkoplačevalcev vseh strank se je vršil v nedeljo S. t. m. v Domžalah. Poročal je stvarno o veliki častni preobremenitvi Slovenije dr. Val. Rožič. Zborovalci so soglasno obsodili sedanjo davčno prakso ter se pridružili resolucijam ljubljanskega protestnega shoda. Zborovalci so tudi zahtevali, da

se odpravi ročni davek ter da vlada čimprej predloži skupščini zakonski predlog za izenačenje davkov po vsej državi. Shod, kateremu sta predsedovala gg. Vređer in Menarj, je bil kljub slabemu vremenu zelo dobro obiskan — nad 300 — in se je izvršil v najlepšem redu in slogi.

Družna kmetijska šola na Grmu je dne 31. oktobra t. l. zaključila svoj 52. letnik. Šola je tega dne zapustila 28 absolventov celoletnega oddelka, ki so prestali izpite večinoma s prav dobrim in dobrim uspehom. Priznalna diploma se je podelila Ivanu Vrabču iz Jelše pri Litiji kot najboljšemu učencu. Dne 5. novembra t. l. se je otvoril 53. letnik tega zavoda. Za vstop v šolo se je prijavilo 86 prosilcev, ki jih pa radi pomanjkanja prostorov žal ni bilo mogoče vseh sprejeti. Sprejelo se je 62 učencev v starosti od 16 do 26 let. Od teh obiskuje letno šolo, to je celoletni oddelek, 34 učencev, zimsko šolo, to je zimski oddelek, pa 28 učencev in sicer prvi letnik zimske šole 15, drugi 13 učencev. Le en učenec je slavonski Hrvat, vsi ostali pa so Slovenci in sicer je 6 italijanskih državljanov, 4 avstrijski državljani, ostali so državljani naše kraljevine. Učenci so iz raznih pokrajin slovenske zemlje in sicer je Dolenjcev 18, od teh 1 Belokranjec, Gorenjcev je 19, Notranjcev 11, Štajercev 5, Primorci 3, 1 Vipavec, 4 Korošci in en Slavonec, skupaj 62. Kmetijska šola na Grmu bo v prihodnjem letu obhajala štridesetletnico svoje preemstitve iz vipavske doline na Grm na Dolenjskem. V tem času je ta najstarejši slovenski zavod te vrste vzgojil lepo številco zavednih in naprednih slovenskih kmetovalcev.

Sava je vsled zadnjega deževja zelo narastla ter je večeraj že preplavila veliko polja od Zaloga pa do Kresnic. Tudi v Litiji je bila Sava sinčiče že visoko nad normalo — tako, da se je bati poplave — če ne bo takoj prenehalo deževati. — Savinja že od petka močno narašča. Vsi dotoki, zlasti pa levi, so močno narastli ter preplavljajo že mnogo polja. Voglajna je dosegla že v petek na večer robove struge.

Denarni promet s položnicami je zelo praktična iznajdba, ki prihrani čas in denar. Na položnico je treba napisati le nekaj besedi, jo oddati z denarjem vred na pošti, in račun je plačan, ne da bi stalo pošiljanje le paro. Tako si n. pr. preskbiš položnico Dijaškega podpornega društva. Nanjo napišeš recimo 30 dinarjev in jo oddaš na pošti. Nekaj dni zatem Ti že pošlje društvo brez vsakih Tvojih stroškov 3 srečke svoje loterije, ki boš z njimi gotovo zadel Fordov avto, sobno opravilo in kolo, ali pa vsaj konja s kočijo, slamorezno in radioaparata. Pri tem Ti ni treba vedeti niti za naslov D. P. D., ki je Miklošičeva cesta 5, Akad. dom, ker je ta natisnjen že na položnici.

Veljka tatvina. Pretekli teden se je izvršila v Makolah velika tatvina. Vlomljeno je bilo namreč v prodajalno podružnico konzumnega društva in pokradenega različnega sukna, čevljev, nadalje 120 do 130 komadov srebrnih dvo- in petkronskih novcev in dva dolarja. Skupne škode so povzročili neznanji vlomilci za 33.467 Din. Ker je ta vлом izvršen slično onemu v trgovini Boranič v Majšbergu, se sumi, da so bili tu in tam isti vlomilci na delu.

Dražba lava. Z ozirom na dejstvo, da je bila v smislu § 35 lovskega zakona z dne 21. septembra 1906, zakupodaja lovišča občine Sevnica z odlokom z dne 8. oktobra 1925 št. 2424/3 Sp. razveljavljena, bo v smislu § 36 cit. zakona lovišče občine Sevnica za preostalo najemninsko dobo, to je do 31. maja 1930, oddano potom javne dražbe v najem. Javna dražba se vrši dne 26. novembra 1925 s pričetkom ob osmih v pisarni občinskega urada v Sevnici. Dražbeni pogoji so na vpogled med uradnimi urami pri okrajnem glavarju v Brežicah.

Tipografski štrajk. Ker je s 1. t. m. potekla po nekaterih mestih delovna pogodba med tipografi in delodajalci in nov tarif še ni sklenjen, so tipografi ponekod začeli štrajkati. Tako počiva delo v 12 tiskarnah v Bel-

Kjerkol sem hodil, kjer sem bil

povsod sem nezadovoljen odšel; najbolje in najcenejše sem pa vselej bil postrežen pri tvrdki

DRAGO SCHWAB — Ljubljana.

Mnogo jih je, ki tako vzlikajo.

gradu in po vseh tiskarnah v Novem Sadu. Tiskarnarji v Novem Sadu so štrajkujoče delavstvo odpustili. Delavska zbornica je sklicala konferenco za ureditev spora.

Prvi letošnji cerkveni koncert v Zagrebu. Učiteljica petja ga. Lila Musatova v Zagrebu je priredila te dni v tamk. jezuitski cerkvi prvi letošnji duhovni koncert. Sodelovali so poleg Musatove Bjelina-Skupjevskij, baritonist Milivoj Bogdanović, čelist St. Žepić in kot organist Fr. Dugan. Na programu so bili Cherubini, Čajkovski, Händel, Adam, Bach in Boccherini. Zagrebški listi naglašajo, da je občinstvo tudi to pot pokazalo, kako zelo so mu dobrodošle te vrste glasbenih prireditev.

Zagrebska mestna občina proti analfabetizmu. V Zagrebu je tačas približno še 8000 analfabetov, po večini osebe, ki so se doselile z dežele. Mestni magistrat je sklenil, da otvori letos po vseh zagrebških šolah na lastne stroške tečaj za analfabete. Organiziral bo tečaj tajnik Prosvetnega Saveza. — Novljan.

Nova ženska organizacija. V Splitu se je vršil te dni ženski sestanek, na katerem so razpravljali o ustanovitvi ženske organizacije. Sklenili so, da se društvo ustanovi in da bo nosilo ime »Ženski pokret«. Izvolili so pripravljalni odbor. Organizacija se bo borila za državljanske pravice ženstva, posebno tudi za žensko volivno pravico.

Spopad med vojnimi obvezanci in policijo v Sisku. Povodom polaganja prisege vojnih obvezancev v Sisku je došlo v gostilni Mikšić do težkih izgređov. Fantje so se najprej med seboj sprli, ko pa je prišla policija mirit, so složno padli po njej. Policija je streljala in tri fante lahko, enega pa težko ranila.

Javna knjižnica in čitalnica v Osijeku. V Osijeku so uvedli veliko akcijo za ustanovitev javne in ljudske oblastne knjižnice in čitalnice. Stvar podpirajo tudi javne oblasti in veliki župan je razposlal občinam obročnico, v kateri jih spodbuja, da po možnosti prispevajo v navedeno svrhu.

Osješka občinska vprašanja. Osješki mestni občini nedostaje sredstev za izvedbo elektrifikacije. Sedaj je ponudila državi v nakup tri svoje vojašnice, da tako pride do potrebnega denarja. Vojno ministrstvo uvede pogajanja.

Težave osješkega gledališča. V Belgrad je dos. el. deputacija iz Osjeka, da izposluje nujne kredite za osješko gledališče, kjer osobje še ni dobilo plač niti za oktober.

Zgradba železničarskih stanovanj v Belgradu. V Belgradu so oddali dela za zgradbo treh železničarskih hiš, ki mora biti gotove do novembra meseca prih. leta. Stroški so bili proračunjeni na 17.600.000 Din, a na dražbi je najnižji ponudnik prevzel dela za 11.800.000 dinarjev. Hiše bodo obsegale 80 družinskih in 17 samskih stanovanj s kopalnicami.

Aerodrom v Belgradu. Vojno ministrstvo je odobrilo kredit 3 milijonov dinarjev za zgradbo letališča v Bežaniji pri Belgradu.

Uniforme za srednješolke. V Dubrovniku so uvedli uniforme za učiteljice. Isto hočejo storiti v Sarajevu za srednješolke sploh. S tem hočejo pooprstiti nadzorstvo nad dijakinjami.

Angleži, narod mirnih živcev, zmarnosti, agilitnosti in žilavosti, pijo večkrat na dan čaj. Če hočeš ostati zmiren, agilen in žilav, se ubraniš nervoznosti, posnema Angleže. Priporočamo čajne mešanice znamke »Buddha«. Dobiš jih povsod.

Najbolje in najceneje kupite maše, volne, trikotažo, rokavice, nogavice, nahrbtnike za šolarje in turiste, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA, poleg Prešernovega spomenika 109 Na d. belo vodi. Na malo

II. svetnik-Medven, III. svetnik-Smerkolj, sluga-Košič.

Petindvajsetletnica umetniškega delovanja gospe Polnice Juvanove bo v ljubljanski dramji v torek dne 17. t. m. ob 8 zvečer. Jubilatka nastopi ob tej priliki v glavni vlogi nove Golarjeve štridesetletne drame »Zapeljivka«.

Prosvetna zveza v Mariboru.

Gradivo pri proslavi Slomšek-Krekovih rojstnih obletnic najdejo društva v naslednjih virih: o Slomšku je zbrana največ gradiva v dr. Ant. Medvedovi spominski knjigi: »Anton Martin Slomšek«, ki jo je založila l. 1900, Družba sv. Mohorja. V nji je najti snovi za govor ali predavanje in za razne deklamacije. Osnutek za predavanje o Slomšku je prinesel tudi »Vestnik« in »Naš dom«; za dramatične prizore ima Prosvetna zveza na razpolago zelo primerno igro »Veseli god«, ki stane komad 5 Din in jo društvom, ki jo naročijo, takoj pošlje. Primerno za odre je nadalje Mihael Lendovškovo »Slomškovo rojstvo«, ki ga pa v knjigotrštvu ni več dobili in tudi Prosvetna zveza z njim ne more ustrediti; najti pa bo omenjeno knjžnico po raznih knjižnicah. Deklamacije in pesmi o Slomšku najti bodo v društvu poljubno iz zgoraj navedenih virov.

Gradivo za proslavo Krekove rojstne obletnice pa nudi l. zvezek njegovih »Izbranih spisov«, ki ga je dobili v vsaki knjižarni, nakup pa posreduje tudi Prosvetna zveza. Osnutek za govor je dobili v 9. števil. »Vestnika slovenske krščanske socialne zveze« iz l. 1923., lažje pa še v Koledarju Družbe sv. Mohorja za l. 1919. Za odre so na razpolago dr. Krekove igre, in sicer priporočamo najbolj njegov

»Turški križ«, kjer pa tega ne bi mogli uprizoriti, pa »Sv. Lucije« in »Ob vojski«, ali pa »Tri sestrec«. Za deklamacijo je zelo pripravna Oton Zupančičeva »Naša beseda« (natisnjena v knjigi »V zarje Vidovec«, ki jo je dobili v vsaki knjižarni, izmed Krekovich pesmi pa njegova »Mladim dnem« (natisnjena v l. zvezku Izbranih spisov), »Slovenkemu katoliškemu shodu« (natisnjena v »Mladost« l. 1923., str. 97).

Pevski zbori naj zapoje katero Slomškovih pesmi, ki so dovolj znane (»Preljubo v. e. jec«, »Glejte, že solnce zahaja...«, »Zvezdec itd.). Od Krekovich pesmi pa bi bila primerna »Vrbica« za mešan zbor, ki je natisnjena v 29. zvezku Glasbene Matice v Ljubljani l. 1898, ali pa katera iz Krekovich iger, n. pr. »Marija je kranjski spletal« (»Turški križ«, »Pesem od seiške farar«, »Pesem ujetnika na Laškem« iz igre »Ob vojski«).

S tem smo nazivali društvom za letošnje Slomšek-Krekovo proslavo dovolj gradiva, in društva naj izbirajo po svojih močeh in krajevnih prilikah. Proslave Slomšek-Krekovih rojstnih obletnic se lahko vrše še na ta način, da se priredi bkratni v ta namen ena prireditev, ali pa posebna prireditev o Slomšku in posebna o Kreku.

Naj pa ne bo nobenega društva, ki te proslave ne bi imelo!

Knjige in revije.

Dr. Miroslav Brumat: Pota Marijina. Kratka šola lepega življenja za družbenice. 1925. Izdalo: Osrednje vodstvo Marijinih družb za gorško nadškofijo. Str. 182. Cena 18 Din. — Človek, ki se zamisli v katoliško Cerkev, postane navdušen zaradi vrednot, ki jih krije Cerkev v sebi. Za vse

imamo odgovor, treba je le spretno besede, ki pokaže te ideale v vsej njihovi lepoti in pomembnosti za življenje. — Ideal vzgoje je očital dr. Brumat v svoji knjigi: Pota Marijina. Pokazal je tako prikupljivo, kako je Marija — kakor vedno, tako tudi danes — najboljša vzgojiteljica in voditeljica mladine.

Knjiga ima 12 poglavij. V prvem: Otrok Marijin — pisatelj temeljito dokazuje neprecenljivo vrednost tega naziva. Kaj se pravi to: biti varovanec, gojenec najboljšo, največje in najbolj sposobne Matere, »ker Marija ni le mati katerega pesnika, učenjaka, vojskovodje, ampak Mati Bogalovka; Mati, ki je usposobljena za pravo vzgojo z vsi razpisnostjo neskončno darežljivega Stvarnika; Marija je tista, ki jo kličemo Vrata nebeska, Mati nedolžna, Mati ljubezniva, Mati dobrega sveta« (prim. str. 13.).

V drugih poglavjih ožarja pisatelj v posameznih okoliščinah življenja pota Marijina. Celo življenje družbenice pokaže v luči Marijinega vzora. Za naslovi sami nam dosti povedo: Sestre, V družini, Sovrstnica, Delo, Molitev, Sv. spoved, Sv. obhajilo, Samozatajevanje, Zalost in veselje, K poročenemu oltarju, Bolezen in smrt.

Nekaj misli! Med sestrami naj bo družbenica polna odkrite in otroškoudane ljubezni (str. 20), v družini naj bo majhno solnce, ki s svojo ljubkostjo in svojim smehljajem zadovoljnosti ogreva vsi hišo (str. 38), med sovrstnicami naj bo nevsiljiv apostol (str. 49). Naj bo vedno koristno zaposlena; zjutraj naj ne polega, ker ni treba, da bi jo mati z jezo in povkami metala iz postelje (str. 59); pri pravi družbenici je vse delo točno in niti sv. obhajilo je ne pregovori, da bi radi jutranje neložnosti povzročala prepri in nevoljo v hiši (str. 59). Praktični so migljaji o zaupni molitvi (str. 72). —

Zalost in veselje Marijinega otroka naj ne bosta malenkostna, ampak le plemenita, oprta na pridobitev ali izgubo zares velikih dobrin (str. 145). — Izvrstno odgovori pisatelj na očitke, da Marijine hčerke ne morejo najti zeminov, ker jim družbenica pravila prepovedujejo grešne priloznosti in znanja (str. 150 l. dr.). Marijina družina in ne plešičje je šola tistih velikih vrlin, ki jih potrebuje bodoča mati (str. 185), tu se bo učila ne le nepotrebne skromnosti in požrtvovalnosti, ampak tudi podjetnosti in poguma, če ga še nima. — Tudi v boleznih družbenica še lahko eminentno služi Bogu in dela za blagor človeštva (str. 172).

Pisatelj odkljuje globoka teoška naobrazba, izvrsten pogled za praktično življenje in živahen slog.

Vzemi knjigo in srce se ti bo razveseljilo, ker je življenje po Marijinem vzgladu tako lepo. Svet nima tega vzora, zato je mrzel in nesrečen in »Potov Marijinih« pa veje tople dihi srčne blaženosti (str. 19) in plemenitosti. — Dr. Zagar Jakob.

»Planinski vestnik«, 11. številka prinaša sledečo vsebino: Joško Persič: Moja pot na Belacico — † Vladimir Topolovec: Greben-Rinka-Skuta. — Jožef Zazula: Enočevne partije okoli Plešča-Plešiva. — Dr. Jos. C. Oblak: Dolenjski izlet. — Ivan Jurko: Cerkev sv. Uršule (na Plešivcu ali Pleši). — Čez hrib in dol: Čez Mrzlo goro v osmih urah. — Kotiček: Obletnica Vladimirjeve smrti na Triglavu 24. avgusta 1925. V nevihti na Triglavu Nevezetno. — Obzor in družbene vesti: Zveza slovenskih planinskih društev. Škof dr. Jeglič turist. Govoritev Celjske koče ter mnogo drugih zanimivih planinskih novic. številki je priložen lep posnetek prof. Jankota Ravnika: Zimski lotvi v Jelovici

Iz Ljubljane.

Vojaška prisega. Za zamudnike, ki se iz tega ali onega razloga niso udeležili vojaške zaprisege, je določeno naknadno dan za izpolnitev njihove dolžnosti. Vsi zamudniki naj se zato 16. novembra zgledajo v Mestnem domu, kjer določeno izkaznico. Ker mnogi rezervni častniki ne vedo, ali je tudi njim prisega ali ne, jim svetujemo, naj se zglase in zaprisežejo, da ne bodo imeli po nepotrebnem neprilik.

Nastopno predavanje g. dr. R. Andrejke. Novoimenovani honorarni nastavnik tukajšnje juridične fakultete g. vladni svetnik dr. Rud. Andrejka bo imel v četrtek 12. novembra ob 18 v zbornišni dvorani na univerzi svoje nastopno predavanje: »Nove razvojnne smeri v našem upravnem postopanju.«

II. biblični večer za izobražence se vrši jutri, 11. novembra ob pol 8 zvečer v predavalnici »Doma za duhovne vaje« na Zrinjskega cesti 9. Predava msgr. dr. Ujčić o etični vsebini evangelija sv. Mateja.

Upokojitve v prosvetni stroki. Temeljem uradniškega zakona sta upokojena upravitelj ljubljanske licejske knjižnice dr. Avgust Zigo in kustos narodnega muzeja dr. Zibert.

Demonstracije pred italijanskim konzulatom. Sinoči ob pol sedmih zvečer so se ponovile demonstracije pred italijanskim konzulatom na Aleksandrovi cesti. Po večini mladina je izžvižgavala konzulat ter ostro protestirala proti divjaškemu nasilju fašistov, ki pustošijo premoženje našega naroda ter ne preostano ogrožajo življenje naših bratov onstran jugoslovanske meje. Policija, ki stalno straži italijanski konzulat, je demonstrante takoj razgnala.

Obnova glavne pošte. Z mirno vestjo lahko trdimo, da so bile vse lepše zgradbe, kakor tudi ostale hiše ter poslopja v Ljubljani po vojni že popolnoma, če ne vsaj deloma prenovljena. Le naša glavna pošta stoji prav v sredini mesta v tem oziru vsa osamljena ter zapuščena. Od zunaj je oguljena, da človeka kar sree zaboli, ko vidi, kako zelo je to sicer lepo poslopje zanemarjeno. Omet odpada kar na ceste. Razni robniki so polni ometa ter drugih odpadkov. Tudi robniki ter ostala ornametika je vsa okrhana ter oguljena tako kakor kakšen veteranski jopič. Še prvotni napis niso popolnoma odstranjeni. Ne vemo, zakaj čaka poštna uprava tako dolgo in ne odpravi teh nedostalkov. Ne moremo si misliti, da bi za tako nujna popravila ne bilo potrebnega kredita. Tako razpadajoče poslopje, kakor je glavna pošta, ki bi morala biti vzor vseh drugih pošt, pač ni simbol varnosti. Kakor se zadnje dni opaža, so pričeli snažiti ter beliti notranje prostore glavne pošte. Tako je osnažen hodnik, ki vodi v blagajniške prostore. Tudi poslovni prostori ob tem hodniku so lepo prepleškani. Istotako se snaži stopnišče. Vendar pa večjih popravil kot se sliši, še ne bo. Aula z lepo kupolo, ki je vsa razdejana, bo še čakala naprej, da se jo merodajni činitelji usmilijo. Vsekakor smo mnenja, da je treba napeti vse sile, da se konečno popravi od zunanaj in znoraj vse poslopje glavne pošte. To ne zahteva samo lega glavne pošte z ozirom na tujski promet, ampak tudi ugled poštne uprave zlasti pa nujna potreba sama.

Umrli so v Ljubljani: S. Helena Katarina Rutar, usmiljenka, 62 let. — Ivana Šifrer, zasebnica, 71 let. — Ivan Štepec, posestnikov sin, 2 mesca. — Marija Gorše, žena upokojenega železniškega čuvaja, 74 let. — Maks Bratina, sin pivovarniškega vratarja, 2 leti in pol. — Katarina Burja, bivša prodajalka, 52 let. — Stanko Zupančič, sin mitniškega paznika, 1 uro. — Marija Lebar, bivša šivilja, 47 let. — Angela Trebar, novorojenka, 2 dni. — Ciril Šušteršič, delavkin sin, 4 mesece. — Alojzij Bukovšek, rudar, 26 let.

Nalezljive bolezni. V času od 1. do 7. novembra so bili v Ljubljani naznanjeni sledeči slučajni nalezljivi bolezni: 1 škrlatinke, 1 davice in 1 dušljivega kašlja.

Vandalizem. Zadnje dni se je očitno organizirala tolpa, katere namen je razbijati šipe na oknih. Več pritožb je že v tem oziru dospelo na kompetentno mesto, med temi tudi g. Josipa Laznika, župnika pri Sv. Krištofu, ker so paglavci tudi njemu razbili šipo na oknu njegovega stanovanja. Vsekakor bo potrebno povzročiteljem razbijanja šip posvetiti večjo pažnjo, da jih bo minulo veselje, povzročati škodo tuji lastnini.

Zopet vlom. V noči 7. na 8. t. m. je bilo po neznanih storilcih vlomljeno v zidano barako kluba »Primorjec« na igrišču »A. S. K. Primorjec« na Dunajski cesti. Vlomilci so odnesli trinajst belih športnih hlač, deset novih belih srajc, deset kratkih hlač iz klota, enajst hlač na zadržo, deset parov čevljev za nogomet, eno kompletno žogo, deset parov dokoletnic, tri majo in še druge malenkosti. Poškodovan so tudi eno petrolejko in okno, skozi katero so udrli. Skupne škode so vlomilci povzročili okoli 7000 Din.

Tatrina. Ignacij Finku, davčnemu izterjevalcu, je nekdo na glavnem kolodvoru na stopnicah vlaka izmaknil 400 Din.

Redka ugodna prilika nudi se vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev Peter Kozina Ko Trzič razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler ta zaloga traja. Vse blago je garantirano najboljšje kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici Ljubljana, na Breču 20.

Iz Maribora.

Značilno. Italijanski generalni konzulat je poslal na tukajšnje stolno župnišče prošnjo, da se izstavi za nekoga Bacher Viktorja krstni list. Prošnja je bila pisana v italijanskem jeziku. Višek je pa, da se v naši državi zahteva od slovenskega urada, da izstavi krstni list v italijanskem jeziku! Naravno, da je sledil molk v odgovor in se je nato konzulat potrudil pisati slovensko prošnjo in je seveda dobil tudi slovenski odgovor.

Tretjega prosvetnega večera v petek, dne 6. t. m. se je med drugim odličnim občinstvom udeležil tudi mariborski škof dr. Karlin. Prihodnji prosvetni večer v petek 13. t. m. bo nadaljeval g. prof. Majcen svoje predavanje o starem Mariboru.

Za protest proti fašistovskemu divjaštvu v Trstu se je sklicalo v nedeljo 8. t. m. ob 10 dopoldne protestno zborovanje v Narodni dom. Govorili so dr. Pivko, dr. Šnuderl, Rehar in Dalmatinec Jurišič.

Občni zbor profesorskega društva — sekcija Maribor — se je vršil v nedeljo 8. t. m. na državni gimnaziji. Mesto odstopivšega gosp. predsednika Adolfa Pečovnika, je bil izvoljen za predsednika gimnazijski ravnatelj g. Fr. Tomišek. Občni zbor je naslovil na mlajše g. kolege vabilo na pristop.

Ulica X. oktobra. Kakor znano, je mestni občinski svet v svoji seji 10. oktobra t. l. sklenil, da se, v vzpodbudo, da ne pozabimo koroskih Slovencev, prekristi Šolska ulica v »Ulico 10. oktobra«. V smislu tega sklepa so se v soboto 7. t. m. nabile na hiše v tej ulici črnebele obrobne tablice. — Tiskarski škrat je pa zopet pokazal svoje neznanje slovenščine, da je na velikih tablah oktober pisal z veliko začetnico. Manj poznana zanimivost je pa ta, da so tudi v Celovcu prekristili že leta 1920. bivšo šolsko ulico v »ulico 10. oktobra« — in to je ravno ulica, kjer je tiskarna, v kateri je bila Mohorjeva družba, ki je natisnila 19 milijonov slovenskih knjig.

Zanimiv shod. Mariborski natakariji so sklicali v noči od 9. na 10. t. m. ob 2 strokovni shod v gostilno Kosovo radi volitev v delavsko zbornico in stanovskih zadev. Redek primer stanovske zavednosti in požrtvovalnosti.

Iz Celja.

Seja občinskega sveta okoliške občine se je vršila v petek, dne 6. t. m. Razpoložena, ki je vladala pred sejo, je kazalo na to, da bo seja mirno potekla in da ne bo nikakih težkoč radi parceliranja občinskega sveta, ker je to vprašanje bilo rešeno po ponudbi g. Ježovnikove. Vendar je bila seja precej burna in kazalo je celo, da proračun ne bo prišel pod streho. Sejo je otvoril župan Glinšek in se je kot prva točka obravnavalo vprašanje parcelacije. Občinski svet je vzel na znanje ponudbo g. Ježovnikove, ki odstopi brezplačno 3000 kvadratnih metrov, in sicer v svrhu zidanja malih delavskih hišic. G. Mihelič stavi nato predlog, da se takoj sparcelira ta svet in naj se seže tudi po občinskem svetu, ako bi Ježovnikov svet za to ne zadoševal. Socialni demokrati, ki so v odsekovni seji prvotno glasovali za ta predlog, so pa stavili pri javni seji predlog, da naj se obenem z Ježovnikovim svetom parcelira tudi obenem in istem času občinski svet pri Jazbinšku, in sicer ob cesti. Ta predlog je povzročil v seji veliko debato in razburjenje posebno radi tega, ker so socialni demokrati bili mišljenja, da jih hoče večina voditi za nos in celo zadevo zavlačevati. Kljub pojasnilom in zadržkom večine, da to ni res in da se bo poseglo tudi po občinskem svetu, ako ne bo zadostoval Ježovnikov, se socialni demokrati niso dali prepričati o dobri veri in so po odrejenem odmoru hoteli zapustiti sejo. Konečno pa je vendarle prišlo do sporazuma in je bil sprejet tudi predlog socialnih demokratov z dodatnim predlogom obč. svetnika Jelena, ki je meril za tem, da se nameravana prodaja občinskega sveta prodaja tudi majhnim obrtnikom in trgovcem. Nato pride v pretres občinski proračun. V tem proračunu je pa bila sedaj postavka za šolo izločena, ker se bo vprašanje kritja rešilo v najkrajšem času na drug način. Proračun kaže sedaj primanjkljaja 428.600 Din, dohodkov je pa 139 tisoč 500 Din. Primanjkljaj se bo kril: s 25% doklado na hišno najemino, 300% doklado na direktne davke razen osebne dohodnine, 260% doklado na užitino na vino in vinski mošt, 20 Din za eno govedo, 10 Din za tele, 10 Din za enega prašiča, 5 Din od drobnice, 20 Din od 100 kg svežega, prekajenega mesa, na pivo 25 Din, na žganje špirta 6 Din, na poslano žganje 8 Din, na sadjevec 10 Din, na enovprežno kočijo 200 Din, na dvoprežno kočijo 400 Din, na osebne avtomobile 1500 Din, oz. 2250 Din, na tovarne avtomobile 100 Din oz. 1500 Din, na motocikle 100 Din, na motorne bicikle 50 Din in na navadna dvokolesa 5 Din. Proračun za leto 1926. je bil sprejet z vsemi glasovi razen glasov zastopnikov gospodarske stranke.

Iz Trbovelj.

Delovanje Kmetijske podružnice. Na nedeljski odborovni seji te podružnice se je sklenilo, da se izvolijo na prihodnji seji štirje člani, da bodo posestnikom, ki se oglase, dali navodila za zboljšanje hlevskih prostorov in greznic. Tem posestnikom se bo podelila od podružnice primerna nagrada, ki se pa bo do-

ločila po ogledu teh članov in ko bo posestnik svoje hleve že preuredil. Nagrada se bo vsakemu podelila po meri popravka. Po možnosti hoče podružnica tudi drugo leto prirediti razstavo goveje živine, na katero se bo sprejela samo plemenska živina, to so: krave, bikci in telice. Pripoznati se mora odboru, ki je bil izvoljen pred nekaj meseci, da je delaven in se zaveda svoje naloge.

Koncert »Zvonce«. Nedeljska proslava tridesetletnega obstoja pevskega društva »Zvonce« in v čast g. Emila Adamiču ob petindvajsetletnici njegovega skladateljskega delovanja, se je vršila v polni dvorani Sokolskega doma. Sodelovala so še društva »Zvonce« iz Smartna in Litiče pod vodstvom pevovodje Premrlčem, »Slavec« iz Ljubljane in »Ljubljanski Zvonce«. Zadnji dve društvi sta poklonili trboveljskemu pevskega društvu »Zvonce« dva venca. Skladatelj g. Adamič je bil navdušeno pozdravljen. Na sporedu je bilo petnajst Adamičevih skladb. Vse pevske točke je občinstvo živo aplavdiralo.

Iz Prekmurja.

Za evangeličanskega župniškega administratorja v Gornjih Slavečah na Goričanskem je murskosoboški evang. senjoraj imenoval evang. kaplana g. Kovátsa Károlyja, sina g. murskosoboškega evang. senjorja. Novoimenovani g. administrator je preteklo leto odslužil v Zagrebu svoj vojaški rok; po odslužitvi pa je bil nekaj časa kaplan med Švabi v Červenki, odkoder se je pa pred nedavnim časom vrnil v Mursko Soboto. Na svoje novo mesto je odšel 31. pr. m. — Pretekli petek pa je odšel na svoje prvo mesto v Doljno Lendavo kot murskosoboški kaplan g. Hari Leopold, o katerem je že »Slovenec« poročal, da je letos dovršil evang. teološke študije ter da je bil 18. pr. m. v Szombathelyju na Ogrskem posvečen za evang. duhovnika. — Obe evang. župniji i gornjeslaveška i dolnelendavska se pripravljata, da zgradita za svoja duhovnika župnišče in cerkev ter cerkveni stolp. — Radi svoje zanimivosti priobčujemo po zadnji številki »Düsevnega lissla« iz uradnega razpisa, kaj vse bo dobil novi evang. župnik v dolnelendavski župniji, če se bo oglasil seveda. Radi lažjega čitanja navajamo vseh devet ugodnosti v slovenskem prevpisu: 1. Vu faroči poštno stanje — z bližji 800 kv. klastrov k — gmanjskomi hrami slišečim ogradčekom. 2. Gotovi penez létno 600 koron v — zlató valute (zdá 4000 din), štero de vsigrdj póleg tekóče vrédnosti valute plačúvano. 3. 20 q čiste pšenice. 4. 12 k. m. trdi drv na farofa dvorišče pripe-lano. 5. Dvá plúga (vogrskiva) órtáje zemlé, štero gmajna obdela. 6. Za dvé govédi pašnika juš. 7. Na velko svétke prvi dén i na nóvo leto možnye dohotek. 8. Stóla póleg seniorátne določbe. 9. Za potrebno spóvedno vino de se gmojna skrbela. — Je že nekaj! — V Ameriki pa je bil posvečen za evang. duhovnika, kakor poroča ravnokar izšli »Evangeliesanski kalendar« za l. 1926., prekmurski rojak g. Smodiš Stefan, ki je že tudi prevzel dušno pastirstvo Perth-Amboyske evang. župnije. Imenovani je vnet razširjevalec prekmurskega slovenskega tiska in neutrudljiv podpiratelj »Evang. diaškega doma« v Murski Soboti. — V murskosoboški evang. senjoriji je bilo v l. 1924. rojenih 523 otrok, umrlo pa je 421 oseb; v zakon je stopilo 216 parov; birmanih je bilo 375 otrok; v šolo pa je hodilo 2859 otrok. Do-hodek evang. verskih občin je v preteklem letu znašal 688.786 Din, izdatek pa 630.929 dinarjev, preostanek je tedaj znašal 57.857 Din.

Beležke.

Kočevarji, klerikaleci, učitelji, poslance Škulj in »Sächsische-Allerleie«. — Na češko-saksovski meji jako čislajo neko jed, ki se imenuje »Sächsische-Allerleie«. To jed pripravljajo po nemškem receptu takole: Man nimm á bissl Kälbernes, á bissl Schöpsernes, á bissl Schweernes und á Zwiebel, und über alles kommt 'ne Universalbrühe. Das wird geröstet und verzehrt. — Po tem receptu je zvaril »Slovenski Narod« svoj uvodnik, v katerem kliče ogenj in žveplo na poslanca Škulja, ker je zagrešil strahovit greh. Nesrečni g. poslanec se je namreč potegnil pri prosvetnem ministru za primitivne pravice onih šolarčkov v Kočevju, ki ne znajo še govoriti drugače kakor v svojem narečju, in je zahteval od g. ministra, naj uče tistih par otrok učitelji domačini, ki znajo dotično narečje. Včasih so živeliki veliki zgostitelji, ki so zahtevali tako pravico za vse otroke na svetu, ker so bili mnenja, da ni glavna stvar, da se otrok v zgodnji mladosti nauči kakšnega tujega mu jezika, ampak da se mora otrok učiti to, kar za življenje potrebuje, v jeziku, ki ga zna in razume. Samo na to in na prav nič drugega je opozoril posl. Škulj g. prosvetnega ministra. Iz tega opozorila pa je skoval »Narode« strahovito »pangermansko nevarnost«, ki se bo iz Kočevja razlila po celi Sloveniji, če se bodo mali Kočevarčki učili računati v svojem narečju! Kar je »Narode« tozadevno napisal, je skrajno neprijetljivo, kajti trditve, da nas bo tistih par šolarčkov vse skupaj spravilo pod Hindenburga, je za moč in silo naše države jako ponesrečen poklon. Če pa hoče »Narode« tujerodcem s silo jemati njihove jezikovne pravice, naj se ne pritožuje, če naš dober zgled posnemajo tudi drugod. Zato naj »Narode« s svojo »Universalbrühe« bolj varčuje.

Sovražstvo še po smrti. Pod naslovom »Palim vojakom« piše belgr. »Politika« v svoji stalni rubriki »Medju namac« sledeče: »Ilustrirani (!) Slovenec«, organ g. Korošca stalno prinaša slike spomenikov, ki jih postavljajo v Sloveniji »palim vojakom« na bivši italijanski fronti. Znano je, da odkrivajo te spomenike v navzočnosti lokalnih in ognjegasnih (!) oblasti. — Nimamo nič proti temu, če rodovine umrlih, ki so izgubili »ludo« (neumno) glavu« — po nesreči, nezgodi ali nespameti — iz pijetete ohranjujejo njihove grobove, toda »zbunjeni« smo, kako naj kvalificiramo one pogoste svečane manifestacije, s katerimi časte in poveličujejo one, ki so se borili proti splošni zavezniški in jugoslovanski stvari v prid Karla Habsburškega. Kajti jasno in nesporno je, da so se »pali vojaki« borili proti osvoboditvi in ujedinenju te države — morebiti proti svoji volji ali pa ne vedoč, kaj to pomeni. Naj bodo bratje Slovenci prepričani, da bodo vsi Srbi brez razlike zakričali, če bi se kdo predrznil — v duhu iste ideje — postaviti spomenik srbskemu renegatu feldmaršalu Borojeviču, poveljniku avstrijskih čet na Soči.« Posebne časti ta pisava »Politika« ne dela. Ker pa je »Politika« sicer dostojen list, smatramo, da je to surovost vtihotapila v njeno predale zagrizenost kakšnega denuncijanta iz Slovenije, ki bi se rad Srbom prikupil na račun slovenske pijetete do mrtvih.

Damske plašče

najnovejših modelov iz najfinejšega volnena velourja, fina podlaga z vatelinom v vseh barvah nudi v Ljubljani najceneje tvrdka
F. & I. GORIČAR — Sv. Petra cesta 29.
Oglejte si, preden kupite drugje!

DVAJSETLETNICA GRAŠKE URE Z GODBO NA ZVONCE.

Občinski svet graški je l. 1903. poveril Gottfrieda Maurerja z nalogo, da zgradi uro z godbo na zvonce. Dela, ki so trajala od leta 1903. do leta 1905., je vodil profesor arhitekt Friedrich Sigmunt. Vse naprave, uro, zvonce in ves mehanizem za premikanje figur je izdelal tovarnar Eduard Kapfhage v Hanovru.

Godbeni aparat sestoji iz 24 zvoncev, ki tehtajo skupaj 1057 kg. Najmanjši zvonec tehta 5,5 kg, največji 170 kg. Ulil jih je livarinar Peter Hülzer v Dunajskem Novem mestu. Ta godbeni aparat goni in vodi 400 kg težka stolpna ura. Četrte ure bije v akordih, ure pa z udarci na največji zvon.

Uro gonijo uteži, kateri se avtomatično z elektriko navijajo. Ravno tako tudi godbeni aparat, katerega gonila dve po 200 kg teži uteži.

Kolesje ure premika obenem kroglo, ki predstavlja luno. V zvezi z godbenim aparatom sta dva štajerca v naravni velikosti. Med godbo plešeta, potem se pa avtomatično skrijeta v posebno okna.

Godbeni valjar je dolg 2,20 m. Premer meri 1 meter. Težak je 800 kg. V njem je 22.500 lukenj, ki veljajo kot note. Vanje se pritrjuje posebni vzvodi, ki dvigujejo klaviruro, to je klavirca, ki udarjajo na zvonic.

S prestavljanjem vzvodov je mogoče doseči, da igra aparat več pesmi. Dnevno ob 11. in 6. uri (razen po zimi) zaigra po dve pesmi. Vsake tri mesece se vzvodi prestavijo za novo pesem.

Prešlo nedeljo je poteklo 20 let, odkar stoji ta ura z godbo na zvonce. Pri tej priliki so program pesmi popolnoma spremenili.

STRAŠNE ŠTEVILKE O NEMORALNOSTI ŠOLSkih OTROK.

V Ameriki je zadnjič ljudem pri branju časopisov zastajala sapa. Neki zdravstveni komisar je priobčil podatke o neki šoli, ki jo je imenoval »gnezdno nemoralnosti«. Eden od učencev je zbolel, poslali so ga k zdravniku, ugotovil je spolno bolezen. Tako je prišlo vse na dan. Pokvarjeni so bili dečki od 5. do 11. leta in deklice od 7. do 12. leta. Nič dosti bolje je drugod. Nemški strokovni zdravniki, pedagogi i. dr. prosijo vlado že več let, naj vendar kaj ukrene proti strašni pomnožitvi spolnih bolezni pri otrokih. Vojna pokvarjenost, stanovanjska beda, nesnažnost, zločini, vsi ti najnovejši sovražniki otrok zastrupljajo človeka, šole in zavode ter vtihotapljuje najhujše bolezni tudi v družini. V bolnišnici Virchow v Berlinu je bilo že leta 1923. 133 spolno bolnih otrok, lani pa 250; v neko bolnišnico v Hannoveru so pred vojsko pripeljali na dan 5 do 6 takih otrok, v zadnjem vojnem letu pa 40 na dan! V neki bolnišnici na Dunaju je ležalo nekoč 130 takih revežev, 60 s podedovano boleznijo, 70 pa s pridobljeno. Večina slučajev je posledica pomanjkanja postelj, nesnažnosti stranišč in umivalnikov, pa tudi krapave vode. Koliko je že zbolelo otrok, ki so se kopali v isti vodi kakor prej njih bolni tovariši! Paziti je treba v domovih in zavodih tudi na igrače, na brisače itd. Strogo je treba paziti na sluzinčad. Omenimo tale tragičen slučaj: Stari oče in stara mati sta obolela na lues, on 80 let star, ona 70. Nalezla sta bolezen od vnuka dojenčka, ta pa od inficirane dojilje! Veliko je pa tudi slučajev, ko ni kriva samo kopalna voda itd., temveč tudi marsikaj drugega, zlasti pa slaba vzgoja. Ne moremo na tem mestu pisati o tem. V mestih se množijo npravstveni zločini v grozni izmeri, v Berlinu so narasli v enem letu za 60 odstotkov! Itd. To so zares žalostni znaki »kulturne zgodovine« naših dni.

Prvo zborovanje evropskih narodnih manjšin.

Med evropskimi narodnimi manjšinami se vedno bolj uveljavlja misel samopomoči na pacifični podlagi: manjšine naj si v solidnem boju izvojujejo svoje pravice v okviru sedanjih držav brez vmešavanja maternih dežel. Namesto da bi gojile iredento in tvorile vedno nevarnost za nove zapletljive in nove vojne, naj postanejo narodne manjšine most za sporazum med narodi. Na tej podlagi je bila sklicana tudi prva mednarodna konferenca evropskih narodnih manjšin v Ženevi ter so v tem duhu izzvenele vse njene razprave in njeni sklepi.

Na tej konferenci so imeli Slovenci in Hrvati v Julijski Krajini dva zastopnika: posl. dr. Wilfana (ki je konferenci predsedoval) in dr. Besednjaka, koroški Slovenci pa dež. posl. dr. Petka. Slovenski zastopniki so si pridobili s svojim resnim nastopom splošno uvaževanje. V razpravi o resolucijah, ki jih bomo navedli spodaj, se je oglasil dr. Besednjak; rekel je med drugim:

Zavedamo se pa pri tem prav dobro, da bo treba premagati neizrekive težave, preden se bodo mogla v resoluciji izrečena načela izvesti po vsej Evropi. Ideja, ki jo oznamujemo tukaj v Ženevi, bo tirjala kakor vsaka velika ideja svoje mučenike. Toda zavest, da ta ideja ni več želja posameznikov, temveč da se je v nekaterih državah vzhodne Evrope že celoma uresničila in da jo bodo na tem zborovanju sprejeli enodušno zastopniki 30 milijonov ljudi, to je že sedaj toliko moralna in politična sila, da moramo s polno zavestjo izjaviti: narodna avtonomija ljudstev je ena izmed tistih zahtev, ki jih vsa materijalna premoč sveta ne bo zamogla ustaviti na potu do njihovega splošnega in popolnega priznanja in uresničenja. Trajalo bo brez dvoma dolgo, kajti delo, katerega smo vzeli nase, je silno težavno. Gre za nič manj in nič več nego za duševno revolucijo v pojmovanju države med vladajočimi sloji skoro vseh evropskih držav. Politično mišljenje in čustvovanje vodilnih slojev naše dobe obojuje državo in »nacija« ter dovoljuje lastnemu narodu, da pohodi vse prirodne pravice drugih narodov: saj se ne spoštujejo niti naravne svoboslovnine lastnih sorjakov.

Dr. Besednjakov govor so s priznanjem navajali mnogi listi. — Celokupno delo konference je povzeto v sledečih resolucijah, ki so bile soglasno sprejete:

I.

>Odposlanci 27 organiziranih narodnih skupin, pripadajoči 12 državam in 10 narodnostim in zastopajoči 30 milijonov duš, ki so se sestali 15. oktobra 1925 v Ženevi v dvorani »Salle des amis de 14 Instructions« na kongres organiziranih narodnih skupin evropskih držav, se priznavajo slovesno k nastopnim načelom: narodno-kulturna svoboda je kakor verska svoboda duševna dobrina omikanega človeštva. Ta princip se mora priznati kot moralno načelo v odnosih med narodi in in mora priti do uresničenja v pozitivnih zakonih in v postavnih ukrepih. Zato mora vsaka država, v kateri se nahajajo skupine druge narodnosti, biti obvezana, da zajamči tem narodnim enotam prostost kulturnega in gospodarskega razvoja in njihovim članom neomejen užitek vseh državljanjskih pravic. Priznavanje in oživetovanje teh načel sta bistvena pogoja sporazumu med narodi in že vsled tega jamstvo za evropski mir.<

II.

>V državah Evrope, v katerih žive drugorodne narodne skupine, mora imeti slednja narodna skupina pravico, da ohrani in razvija svoje narodno svojstvenost v lastnih jezikovnih ustanovah, ki se po prilikah osnujejo na krajevnih ali na osebni podlagi. V tej pravici do avtonomije vidijo odposlanci pot, po kateri se more v dotičnih državah vršiti brez vsakih sporov lojalno sodelovanje vseh manjšin in večin, in po kateri se morajo zboljšati odnošaji med narodi Evrope.<

III.

>Ker je trajen mir v Evropi mogoč le pod pogojem, da obstoji resnična volja za sporazum med vsemi narodnostmi, se bo morala Zveza narodov v smislu svoje jasno določene naloge in svoje izjave od 21. septembra 1922 pečati v prav obsejni meri z narodnim vprašanjem, ki se da rešiti z uresničenjem manjšinskih pravic, izraženih v gornjih resolucijah. Organizirane narodne skupščine Evrope imajo trdno voljo pomagati po svojih močeh Zvezi narodov, da bi mogla doseči ta cilj. Predsedništvo mora poskrbeti, da se dostavijo te resolucije članom Zveze narodov.

IV.

>Kongres izrazi toplo zahvalo vsem mednarodnim organizacijam, ki se bavijo z rešitvijo manjšinskega vprašanja in jih naproša, naj v smislu svojih vzvišenih ciljev, nadaljuje to delo.<

Konferenco je zaključil predsednik dr. Wilfan, ki je v svojem govoru naglasil:

>V tej nekoliko nervozni Evropi se ni smel vpriporiti nov kongres tlačanih narodov z vsemi neskladnostmi, ki so s tem združene, treba je bilo izvršiti res stvarno, praktično, politično delo.

Udeleženci naj bi ne bili kakršnikoli zastopniki, temveč zakoniti, v najožjem pomenu

besede odgovorni zastopniki. Mi smo tukaj pred Evropo in pred državami vzdignili svoj glas kot odgovorni zastopniki naših rojakov, kot državljani, ki so podvrženi postavam in jamčijo za svoje delovanje in nehanje s svojimi osebami. Če smo si naložili radi tega gotovo zmernost, se mora naš glas tembolj upoštevati, tem višje ceniti.<

Izplačevanje pokojnin v inozemstvu.

Pravilnik, ki ga je izdala generalna direkcija državnega računovodstva, določa med drugim tudi, da morajo politične oblasti vsakega upokojenca, kateri dobi potni list, veljavni dalj kot 3 mesece, prijaviti oni blagajni, kjer se mu pokojnina izplačuje, da mu nadaljnje izplačevanje pokojninskih prejemkov ustavi. Tak upokojenec je dolžan zaprositi pri finančnem ministrstvu, da se mu pokojnina izplačuje v inozemstvu. Prošnji je priložiti 1. domovinski list, 2. overovljen prepis dekreta o odmerjeni pokojnini in 3. potrdilo o že izplačanih pokojninskih prejemkih (do kdaj in pri kateri blagajni). Prošnja je treba kolkovati in oddati pri velikem županu pristojne oblasti.

Ker nekateri uradi sedaj izdajajo potne liste, veljavne za 6 mesecev, naj upokojenec vedno izrečno naprosijo, da naj se veljavnost glasi največ za 3 mesece, ker se jim drugače pokojnina ustavi in nastanejo za nje velike neprilike.

Bol. blagajna pri žel. direkciji

Kaj je z volitvijo upravnega odbora?

Kmalu bosta pretekla 2 meseca, kar so se izvršile volitve, a od tistega časa je postalo vse tiho. Direkcija ni objavila niti izvoljenih skupščinarjev, niti imenovanjih. Tudi letna skupščina do danes še ni sklicana, na kateri bi se izvolil upravni odbor. Tako se je namen prometnega ministra, da bi potom volitev prišlo do rednega poslovanja in da bi prenehalo ex lex stanje, ki omogoča birokratično gospodarstvo s fondovskim premoženjem brez sodelovanja legalno izvoljenih članov, povsem ponesrečil. Naprošamo poslance, da bi se pri gospodu prometnem ministru zavzeli za izvedbo njegovih odredb do konca. Krivce, ki zavlačujejo ministrove odredbe, naj bi se pa poklicalo na odgovor. **Železničarji.**

Kupujte srečke

Dij. podp. društva v Ljubljani!

Službena obleka za poštne uslužbence.

Prvosednik Zveze poštne organizacije je nedavno tega s prvosednikom zagrebške organizacije odpotoval v Belgrad, da intervenirata v ministrstvu za ugodno rešitev najvažnejših vprašanj, ki zadevajo poštne uslužbence. Glede službene obleke za nižje uslužbence se jima je reklo, da je ministrstvo pravčasno izdalo naročila za službeno obleko in čevlje, ampak te nabave se, kakor vse kaže, tudi letos ne bodo izvršile v redu kakor se doslej še nikoli niso. Blago za plašče in hlače v množini 20.000 metrov, je dobavila neka tvornica iz Leskova. To obleko bodo dobili nižji uslužbeni po zadrtih načelnika Birniča v poldrugem mesecu. Bluze in pa čepice bi morala dobaviti neka tvornica v Šibeniku, kateri pa se je baje pokvaril stroj. Tako bo dobavila tvornica samo 1500 m blaga za bluze in čepice; kdaj pride ostalo, ne more danes nihče povedati. Na pripomnjo g. prvosednika, naj bi se že vendar ustreglo vedletni zahtevi poštne uslužbenec ter izdelovala službena obleka zanje v Ljubljani, je zavzelo ministrstvo odklonilno stališče, češ, da obleka po meri sploh ni izvedljiva in da bi bila v tem primeru obleka v vsakega ravnateljstvu drugačna. Ta ministriški odgovor pa nikakor ne drži, saj so imeli poštne uslužbeni v rajni Avstriji vsepovsod enako obleko, dasi se je izdelovala na sedežu vseh poštne ravnateljstev širom prostrane države. Pravi vzrok vsakoletnim zakesnitvam teh nabav je pač to, da ne pridemo nikoli do rednega proračuna. Ministrstvo je navezano na kredit treh ali štirih dvanajstin, vsled česar ne more zaradi preizkušnje postavke nabaviti obleke oziroma obutal v smislu pravilnika.

Gospodarstvo.

Gospodarska propaganda v inozemstvu.

Ljubljana, 9. novembra 1925.

Glasila javnosti so se že večkrat pečala z vprašanjem gospodarske propagande v inozemstvu. Vrstile so se ostre kritike o pomanjkljivosti naše propagande v inozemstvu. Ravno radi te ničvedne propagande, ki je prav za prav ni bilo, moramo beležiti ne samo neuspeh zunanji politiki, pač pa tudi v gospodarskih zvezah z inozemstvom. Tako mislim, da je tudi neuspeh Bleerovega posojila pripisovati premalemu zanimanju Amerike za nas, čemur je ravno kriva slaba propaganda. Različni publicisti in drugi so objavili nebroj svojih predlogov za boljše organizacijo gospodarske propagande v inozemstvu, toda brez uspeha.

V svetovnem časopisu ima država SHS le malo prijateljev, ki se dajo seštetati na prste. Ogromna večina listov je neprijateljsko, da ne rečem, skoro sovražno razpoložena proti državi SHS. Zlasti se v tem odlikuje neka vleuplivna skupina časopisja, v kateri ima odlično besedo znana finančna skupina, ki igra tudi pri nas posebno v Sloveniji veliko vlogo. Pisanje te skupine časopisja je sistematično organizirano. Vsi poizkusi domačih podjetnikov privabiti tuji kapital v državo, so imeli eno največjih ovir ravno v tej skupini. Razlog za to je v dejstvu, da si hoče pač ta skupina zagotoviti naš trg in zato s sistematičnim delom odbija proč konkurenco, kateri riše neprilike v državi, da jo pač odstraši od delovanja pri nas. Tu ne pomaga nobeno sredstvo, kajti borba s tako mogočno finančno skupino bi bila za državo naravnost katastrofalna.

Toda zaenkrat pustimo na stran nadaljnje razmotrivanje o tem dejstvu.

Tre dni smo prejeli od belgrajske »Révue économique et financière de Belgrade« oktobersko številko s prilogi, ki vsebuje seznam glavnih izvoznih trdk v kraljevini SHS. Pri pregledovanju seznama pade takoj v oči dejstvo, da v celem seznamu ni niti ene tvrdke iz Slovenije. Znano je, da finansira to revijo belgrajska vlada. Nikakor ne gre, da Slovenijo tako omalovažujejo. Knjižica bi morala nositi naslov »seznam glavnih izvoznih trdk iz kraljevine Srbov in Hrvatov«, ker ni niti ene tvrdke iz Slovenije. Če se delajo tako kardinalne napake — ne vemo kaj —, potem je razumljivo, zakaj Slovenijo in njeno gospodarstvo tako malo poznajo in da se zanjo nikdo ne interesira. Taka propaganda je za nas — škodljiva. Če je naša propaganda taka, potem so razumljivi neuspehi v inozemstvu. Kakor čujemo, je Zbornica za trgovino, obrt in industrijo vložila pri pristojnem ministrstvu v Belgradu energičen protest.

Današnje žitnice sveta.

S tem imenom, žitnica, se morejo ponasati le one dežele, ki morejo trajno producirati tolike množine, da morejo z njim zalagati tudi druge dežele. Nujno potrebno je, da so dotične dežele izredno rodovitne in da je gostota prebivalstva tako majhna, da se za domačo potrebo ne porabi dosti žita. Vendar pa imajo trajno hiperprodukcijo samo one dežele, v katerih raste produkcija žita sorazmerno z gostoto prebivalstva.

Od vseh držav in kolonij je samo 18 takih, ki izvažajo žito, vse druge ga uvažajo. Vse te pokrajine lahko opredelimo na 3 velike in 3 manjše žitnice. Od žetve teh pokrajin zavisi življenje mnogo milijonov ljudi v Evropi. Prva velika žitnica se nahaja v Evropi in zavzema pokrajine v jugovzhodnem delu. Ker prevladuje v tem delu pontska kontinentalna klima (vroča poletja in hude mrzle zime), imenujemo radi tega to žitnico **pontsko**. Razteza se čez južno Rusijo, Romunijo, Ogrsko in deloma tudi čez Srbijo in Bulgarijo. V severnem delu tega ozemlja pridelujejo predvsem oves in rž,

ki se izvažata potom ruskih in baltičkih luk v Vzhodnem morju. V južnem delu se goji zlasti pšenica in koruza, ki se deloma po Donavi deloma po Črnem morju izvažata v srednjo in zahodno Evropo. V letih 1909—1913 je znašala produkcija psonke žitnice nad polovico cele svetovne produkcije, ako pri tem seveda izvzamemo produkcijo riža. Od vsega tega je pred vojno samo Rusija izvažala 10 milijonov ton vsega žita, oziroma 4 milijone samo pšenice. Po vojni se je ruska produkcija vsled vednih nemirov izdatno znižala — saj smo brali, kako je pred nekaj leti razsajala po onih pokrajinah strašna lakota. Radi tega deficita je zlasti Amerika pomnožila svojo produkcijo, da je zamogla zadovoljiti potrebe srednje in zahodne Evrope.

Druga velika svetovna žitnica je **severno-amerikanska**. Ta zavzema pokrajine zahodne Kanade in porečje Mississippija. Glavni produkt v tem ozemlju je pšenica, ki se večinoma iz New Yorka eksportira v Evropo. V južnih pristaniščih Severne Amerike pa izvažajo večji del samo koruzo. V ostali Kanadi goje najbolj intenzivno ječmen in oves, ker je v teh pokrajinah za pšenico že premrzlo podnebje, akoravno je zemlja zelo rodovitna. Ta svetovna žitnica zalaga zahodno Evropo, predvsem Angleško.

Nadalje imamo še **južnoameriško svetovno** žitnico, ki se razprostira po Argentini, Chile in Uruguay. Sprva je Argentinja izvažala samo govejo živino oziroma meso, v zadnjih letih pa se je v njej poljedelstvo tako razvilo, da je v zadnjih predvojnih letih njena produkcija pšenice in koruze prekašala celo ono Združenih držav.

Poleg teh velikih svetovnih žitnic imamo tudi še manjše žitnice, ki so že bolj lokalnega značaja. Semkaj spada ozemlje severne Afrike, predvsem Algir in Tunis, ki sta bila že v rimski dobi zalagala Rim in njegovo okolico z žitom. Ponajveč izvažajo sedaj ječmen in oves, v manjši meri tudi pšenico. Ni še dolgo temu, ko se je tudi Egipt pristeval med najvažnejše žitnice posebno v rimski dobi. Toda Angleži so upeljali gojenje bombaža, ki se je tako izplačalo, da je prebivalstvo polagoma popolnoma opustilo produkcijo žita. Sedaj ga morajo še celo za domače prebivalstvo uvažati. Lokalno žitnico predstavlja dalje tudi Prednja Indija, kjer goje posebno pšenico. To kulturo je tu vpeljala zopet Angleška, da bi ne bila več odjemalka Združenih držav. Produkcija pšenice v Indiji je jako velika, ker se domačini hranijo pretežno samo z rižem in kašo. V zadnjih desetletjih se je začelo poljedelstvo tudi v Avstraliji bujno razvijati, zlasti v državicah New South Wales, Victoria in South Austral. Ta lokalna žitnica zalaga predvsem južni del Afrike, med svetovno vojno pa je izdatno pomagala tudi Angleški.

Med vsemi vrstami žita pogrešamo v naših krajih še najlažje riž, kar se je izkazalo med vojno, dočim služi rebalcelem južne in vzhodne Azije kot glavna hrana. Žitnica za riž za še nahaja prav v tem teritoriju, v britski Barm, Siamu in Conchinchini. Vendar pa je izvoz riža iz teh dežel tako velik, da zalaga skoraj vso Evropo, čeravno porabi domače prebivalstvo mnogo za svojo prehrano.

V Evropi porabita med vsemi državami Velika Britanija in Nemčija največ žita, ki ga dobita ponajveč iz Severne in Južne Amerike. Nasledstvene države bivše avstro-ogrške monarhije pa se zalagajo z žitom iz psonke žitnice. Za našo državo je to toliko bolj ugodno, ker sama predstavlja del te žitnice in ji radi tega — pri dobri letini seveda — ni treba uvažati žita.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 31. oktobra 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram stanju z dne 22. oktobra 1925.) Aktiva: kovinska podloga 509,8 (— 2,3), posojila na menice 1051,8, na vrednostne papirje 163,9, skupaj 1215,7 (+ 17,2), račun za odkup kronskih bankovcev 1186,3, račun začasne zamenjave 368,0 (+ 0,2), državni dolg 2966,3, vrednost založenih državnih posestev 2138,3, saldo raznih računov 1091,7 (— 19,0), skupaj 9476,3; pasiva: glavnica in rezervni fond 34,5, bankovci v obtoku 6158 (+ 69,4), račun začasne zamenjave 368,0 (+ 0,2), državne terjatve 47,8 (— 74,6), razne obveznosti: po žiru 491,7, o raznih računih 163,3, skupaj 655,0 (+ 1,1), vrednost založenih državnih domen 2138,3, ačija 74,6, obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Dostava naročenih praznih vagonov. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja vse interese, da se stanje razpoložljivih praznih vagonov na progah v Sloveniji zadnje dni tako izboljšalo, da je bilo vozovno vodstvo ljubljanske železniške direkcije v stanju kriti celokupno potrebo naročenih vagonov. Ker pa so naročila vagonov v zadnjem času zelo padla, je ostal še znaten del voznega parka, na primer v Savinjski dolini, neizkoriščen, ker je bilo na vseh postajah od Otiškega vrha do Zaleca naročenih samo 8 vagonov. Interesentom je torej zopet nudena možnost eksporta lesa in drugih proizvodov v polnem obsegu.

Carinski dohodki. V prvi desetini meseca oktobra so znašali dohodki glavnih carinarnic 75.602.581 dinarjev.

Komunistična demonstracija v Londonu.

Anketa o udeležbi naše države na razstavi v Filadelfiji. Sredi leta 1926. se vrši v Filadelfiji ob priliki proslave 150 letnice ameriške neodvisnosti velika svetovna razstava, na katero je povabljena tudi Jugoslavija. Da zve za mnenje gospodarskih krogov, je ministarstvo trgovine in industrije pozvalo trgovske zbornice v državi, da skličejo ankete, na katerih bi razpravljali o načinu udeležbe naše države na tej razstavi. V nedeljo ob 10 dopoldne se je vršila tudi v Ljubljani taka anketa v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. Anketa je prisostvoval tajnik ministrstva g. Jaša Grgešević. V teku ankete je zastopnik ministrstva mogel slišati mnenje gospodarskih in umetniških krogov, ki so grajali dosedanje razstave v Lyonu in Milanu in podajali svoja mnenja o filadelfski razstavi.

Borze.

Dne 9. novembra.

Osudar.

Zagreb. Budimpešta 7.12—8.02, Berlin 18.4150—19.5150, Italija 222.56—224.96 (223.125—223.875), London 278.18—275.18 (273.625—274.125), Newyork 56.18—56.78 (56.48—56.4755, Pariz 224.50—228.50 (228—228.50), Praga 166.70—168.70 (167.50—167.625), Dunaj 7.9250—8.0250 (7.965—7.97), Curth 10.88—10.94 (10.895—10.90).

Curih. Belgrad 9.20 (9.20), Budimpešta 72.70 (72.70), Berlin 128.50 (128.50), Italija 20.50 (20.55), London 25.125 (25.125), Newyork 519 (518.75), Pariz 20.60 (20.95), Praga 15.3750 (15.375), Dunaj 73.15 (72.15), Bukarešt 2.45 (2.45), Sofija 3.7750 (3.775), Varšava 86 (86), Amsterdam 208.75 (208.75), Oslo 105.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.545, Kodanji 176.05, London 94.35, Milan 28.03, Newyork 708.45, Pariz 28.12, Varšava 117.06, Valute: dolarji 707, angleški funt 84.28, francoski frank 28.10, lira 27.90, dinar 12.51, češkoslovaška krona 20.97.

Praga. Devize: Lira 134, Zagreb 60.025, London 168.60, Newyork 33.75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 76 bl., vojna odškodnina za ult. dec. 313 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 200—202, zaklj. 202, Ljublj. kreditna 220 den., Merkantila 100—104, Praštediona 965 bl., Kred. zavod 175—185, Strojne 120 den., Vevče 120—126, Nihag 39 bl., Stavbna 100—110, Šešir 145 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 77—78, vojna odškodnina 313—314, nov. 313—314, dec. 316—318, Hrv. esk. 123—125, Kred. 133—135, Hipobanka 69—69.50, Jugobanka 110—111, Praštediona 960—965, Ljublj. kreditna 220 zaklj., Slavenska 49—50, Srpska 144—146, Eksploatacija 51—53, Seferana 490—495, Nihag 40 bl., Gutmann 400—415, Slavex 145—155, Slavonija 45—46, Trbovlje 380 den., Vevče 120—130.

Dunaj. Don.-savska-jadr. 671.500, Alpine 288, Greinitz 134, Kranjska industrijska 350, Trbovlje 417, Hrv. esk. 154, Leykam 164, Hipobanka 77, Avstrijske tvornice za dušik —, Mundus 945, Slavonija 57.

Blago.

Ljubljana. Les: Trami 24—29, 13—16, 9 m, feo meja 7 vag. 390—396, zaklj. 390, 100 m³ hrastovih hlodov, monte 480 bl., jelovina 600 m³, feo nakl. post. 225 bl., bukova drva, suha, feo nakl. post. 19 den., brzjavni drogi (smreka, jelka, bor), od 8 do 10 m, feo vag. nakl. post. Stajersko 230 bl., breza, od 10—30 cm, od 2.50—6 m, feo vag. nakl. post. Stajersko 275 bl., jelove deske, 18, 20, 24, 30, 35, 40, 45, 50 mm, 4 m, od 17 cm napr., III, kobilčno 445 bl., III, paralelno 480 bl., feo vag. nakl. post. Stajersko, remeljni, 4 m, od 40—120—120 mm, ostrorobi, feo vag. nakl. post. Stajersko 520 bl. — Zito in poljski pridelki: Ajda domača, par. slov. post. 1 vag. 270—270, zaklj. 270, proso domače, feo prekm. post. 215 bl., koruza stara, par. Novi Sad 172.50 bl., koruza stara, feo sremška post. 185 bl., koruza umetno sušena, feo Vinkovci 160 bl., koruza umetno suha, par. Novi Sad 152.50 bl., oves, dvojnorešetani, feo slav. post. 170 bl., oves rešetani, feo Postojna tranz. 200—205 bl., otrobi, drobni, par. Postojna 170 bl., fižol, beli, banatski, v egal. vrecih à 100 kg, b/n, par. Postojna 280 bl., fižol, rjavi, v egal. vrecih à 100 kg, b/n, par. Postojna 260 bl., fižol ribničan, feo Ljubljana 300 den.,

fižol prepelčar, feo Ljubljana 300 den., fižol mandolon, feo Ljubljana 350 den., konopno seme, v vrecih, b/n, par. Postojna 560 bl., krompir, beli, lepi, feo prekm. post. 75 bl., laneno olje, feo nakl. post., feo sod 1650—1750, laneno seme feo nakl. post. 500—520, želod, feo nakl. post. 180 bl., ježice, feo nakl. post. 200 den., kostanj, divja, feo nakl. post. 50 den. — Seno, slama: Seno sladko, stisnjeno, feo štaj. post. 75 bl., seno polsladko, stisnjeno, feo štaj. post. 60 bl., slama, stisnjena, feo štaj. post. 50 bl.

Sanje mažarskih legitimistov.

Pred nekaj dnevi je govoril grof Apponyi, prvak mažarskih legitimistov, v podeželskem mestu svojega volivnega okraja. Dokazoval je, da Mažarska mora ostati članica Društva narodov (med Mažari je namreč zelo razširjeno mnenje, naj Mažarski iz Društva narodov izstopi), ker ji je s tem dana možnost, da vsaj enkrat na leto izjavi pred vsem svetom, da mažarsko vprašanje še ni rešeno. Društvo narodov za Mažarsko v resnici ni ničesar storilo, razen da ji je gospodarsko pomagalo. Vendar bodo Mažari v tej instituciji lahko delali za upravičitev nekdanje Mažarske od Karpatov do Adrije. — Gospod grof ni nič novega povedal, saj dobro vemo, da imajo Mažari morda še večje skomine po naši zemlji kakor Nemci ali Italijani. A kako si Apponyi predstavlja, da bo Društvo narodov pomagalo Mažarom uresničiti njihove sanje, to nam je nerazumljivo.

Zadnja ura »Junaka iz Like«.

Kakor smo že poročali, je bil pretekli torek ob 7. uri zjutraj na dvorišču novomeškega okrožnega sodišča obešen 25 let stari delavec Milan Esapović iz Primišlja v Liki — »Junak iz Like«, kakor se je sam proglasil. Esapović je 12. oktobra 1924 v Vrbiški vasi pri Ratečah umoril s sekiro zakonska Jakoba in Marijo Verdelj, oropal hišo, vzel več denarja; tudi je bil dvakrat oženjen, čeprav je prva žena še živeča, ukradel pa je tudi sodelavcu Klasiču več denarja in delavsko knjižico ter živel delj časa na njegovo ime. Za svoj zločin je bil obsojen na smrt na vešalih. O njegovi justifikaciji nam poročajo še sledeče podrobnosti:

Obsojeni je bil v preiskovalnem zaporu od obsodbe dalje in čakal, če bo pomiloščen. Na 2. nov. okrog pol 11. ure dopoldne pa mu je senat pod predsedstvom dvor. svetnika Kudra objavil, da bo moral drugi dan ob 7. uri umreti. Obsojeni je močno prebledel in se mu je obraz ves spremenil. Edina njegova želja je bila, da mu dajo duhovnika. Odvzeli so mu okove, v katere je bil radi nasilnega vedenja uklenjen, in ga odpeljali v posebno celico, ki je bila stalno zastražena od paznikov in prožnikov, vrata pa so bila odprta. Tekom dneva se je dal fotografirati, napisal na svoje zadnje pozdrave. Tako kosilo, kakor tudi večerjo, je povzeli mirno, kadil cigarete, vina pa ni veliko pil, češ, da se boji, da se ne bi napil. Prečul je noč, deloma sedel, deloma pa je hodil po svoji celici, ne da bi kazal kakega posebnega razburjenja. Ze dan preje ga je obiskal duhovnik, pravoslavni prota iz Ljubljane, obsojeni je bil namreč pravoslavne vere, ki mu je nudil do zadnjega trenutka tolažbo.

Točno ob 7. uri zjutraj so obsojenca pripeljali na prostor, kjer so kaznjenci prejšnji dan po navdilih krvnika Mausnerja postavili vislice. Senatni predsednik mu je vprčil viš. drž. pravdnika g. dr. Kremžarja, drž. pravdni-

LEONHARDI-JEVA ČRNILA

TUS LEPILA, BARVE ZA ŽIGE ITO PROIZVAJA PO STARIM PRISKUSENIMI IZVIRNIMI RECEPTI

TOVARNA „PENKALA“

EDMUND MÖSTER I DRUG O O ZAGREB

ka g. Barleta ter ostalega senata pojasnil, da se bo nad njim izvršila smrtna obsodba, na kar ga je izročil krvniku. Esapović je šel, kakor da bi vsega sploh ne slišal, naravnost proti vislicam in je sam stopil na pristavljeni podstavek, nakar je krvnik s pomočnikom opravil svoje delo, kar se je zgodilo v 4 minutah. Navzoči zdravnik primarij g. dr. Pavlič pa je po 12 in pol minuti javil, da je nastopila smrt.

K izvršitvi smrtno obsodbe je bilo pripuščenih okrog 100 ljudi. Malo čudno je dirnilo opazovalca njihovo obnašanje; kajti ko je službojoči paznik začel deliti pismeno sodbo, kakršno je po predpisih razdeliti, so zagnali navzoči precejšen krik, kakršen se za tak kraj ne spodobi, in je šele g. svetnik Kudra napravil temu konec s tem, da je prepovedal delitev sodbe do končanega akta.

Zanimivo je, da je to prva smrtna obsodba v prostorih nove stavbe; zadnja smrtna obsodba se je izvršila 5. marca 1900, ko je bil obešen cigan Simon Held, pravtako radi roparskega umora, vendar se je to zgodilo še v stari Križatiji. Held je pri obešanju močno kričal, dočim je Esapović bil povsem tih.

Tako je krvnik Mausner izvršil že 51. obešanje.

Skrivnost črva palolo.

Na otokih Velikega ali Tihega oceana, med Azijo in Ameriko, se vrši vsako leto točno dan pred zadnjim luninim krajcem v točnobi in novembru za prebivalce vesel, a za učenjake zanimiv in še nerešen pojav. Tisti čas namreč se pojavijo od koralnega obrežja pa daleč tja v morje, velikanske množine črva podobne živalice. In to na otočjih Gilbert, Fidži, Tonga ter Samsa. Prva tri so v angleški posesti, Samsa pa je bila preje nemška kolonija.

Prebivalci teh otočij pričakujejo pojav črva palolo ali mblalo v gostih trumah na obrežju, ker je palolo dobra in okusna jed bodisi surova ali pražena. Čim se pojavi palolo, ga hite zajemati z rešetasto pripravo, ker palolo v par urah zgine v globočine. Kar jih ne pojedo, jih takoj spravi o in prodajajo.

Kakor je spoznal Nemeč Friedländer, je mblalo samo zadnji del črva in predstavlja jajca in semena. Jajca so temnejše, seme pa svetlejšje barve. Cela žival je spredaj pod na deževniku (glisti), zadaj pa na vrvcici nabranim kroglicam. Dan pred zadnjim luninim krajcem se zadnji del odloči, pravi črv pa ostane vedno v luknjah obrežja. V vodi se jajca oplode, na kar se zopet potopijo v globino. Palolo je torej podoben kaviaru, ki je iz ribjih jajc.

Kaka je zveza med črvom palolo in zadnjim krajcem lune, zakaj se pojavi le ob določenih časih, to še ni dognano. Na vsak način potrjuje palolo, da upliva luna, ali direktno ali indirektno, na živa bitja. Švedski kemik Arrhenius si razlaga, da upliva zvišanje

napetosti zračne elektrike. Italijani pravijo palolu makaroni viventi — živi makaroni...

Cerkveni vestnik.

Duhovne vaje za gg. duhovnike v »Domu za d. v.« so od 23. do 27. novembra. Vodstvo prosi za pravočasno prigrisitev.

Škofijsko vodstvo »Dejanja sv. Detinstva Jezusovega« sporoča gg. poverjenikom, ki še niso poslali nabirk za l. 1925., da bo te dni izročen v natesek novi »Vestnik« z misijonskimi sporočili in z izkazom darov. Na razpolago bo potem vsem poverjenikom v primernem številu izvodov v prodajalni K. T. D. (Ničman) okrog srede decembra.

Učiteljski vestnik.

Podružnica »Slovske zveze« za okraj Kamnik zboraže v sobo dne 14. t. m. ob 10. uri v Kamniku. Na dnevnem redu je praktični tečaj za cepljenje. Pri tečaju bomo rabili škarjice; prinesite jih s seboj.

Naznanila.

Seja Kršćanske ženske zveze bo v sredo pop. ob petih v Jugoslovanski tiskarni.

Taborniki! V torek dne 10. t. m. se vrši ob 7 zvečer v društvenem prostoru v Narodnem domu predavanje o alkoholu. Predava g. dr. Fedor Mikić. Predavanje pojasnjuje film. Vabljeni vsi člani, stariši članovi in prijatelji tabornikov. — Beli Medved.

Poizvedovanja.

Ključ se je našel na Zaloški cesti pred državno bolnišnico. Dobi se pri vratarju bolnišnice.

Izgubila se je dne 9. t. m. okolu 9. ure dopoldne od Miklošičeve ceste do Mayerjeve trgovine v Stritarjevi ulici usnjata denarnica s približno 200 Din. Ker je izgubiteljica družinska mati, ki se mora ukvarjati s težkim delom, da pomaga preživeti družino, se najditelj njenega denarja lepo prosi, da istega izroči v mlekarni Velkavrh v Kopitarjevi ulici.

Nohti in lasje. Prof. Berthold je dognal, da nohti pri otrocih hitreje rastejo nego pri odraslih in poleti zopet hitreje nego pozimi. Da en noht zraste, je treba poleti 116 dni za rast, pozimi pa 132. Na desni roki pa zopet hitreje rastejo kakor na levi, ker prenaša desnica več napora. In končno nohti ene roke tudi ne rastejo na vseh prstih enako hitro, ampak je to odvisno od dolžine prsta: na sredincu najhitreje, a na palcu najpočasneje. Enako opažamo tudi pri lasih. Čim večkrat so ostrženi, tem hitreje rastejo. Dalje rastejo podnevi hitreje nego ponoči in zopet poleti hitreje kakor pozimi. Da opazil je celo, da je rast nohtov in las v nekem razmerju z ostalimi izločevinami človeškega telesa (pot, seč itd.). To je pa radi tega, ker nohti in lasje niso nič drugega, kakor izločevanje porabljenih substanc. Tako je torej najlepši kras telesa samo otrdeli pot. Tu vidimo, kako narava iz najpriprostejših snovi napravi najlepše stvari, iz gnisne izločevine nastane kras glave, ponos deklet, iz gnoja pa zrastejo najlepše cvetlice in najboljše sadje.

Naročajte 'Slovenca'!

Barvne trakove, ogljeni-, povoščeni-, kopirni papir, hektografični zvitki in druge potrebščine pri Lud. Baraga, Selenburgova ulica 6/1, Telefon-stev. 950

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

— Imam, bratec moj,« je odgovoril Toline in pomolil roko mlademu Grantu, ki je bil vidno ganjen, ko je slišal, da mu divjaček pravi bratec. Objel je Tolineja in kmalu sta si bila najboljša prijatelja.

Med tem so potniki, ki jih je mladi divjak zelo zanimal, polagoma posedli drug za drugim okrog njega. Solnce se je že nagibalo k zatonu. Ker je bil prostor kakor nalašč za taborišče in ker ni imelo pomena, da bi prehodili še par milj do noči, je dal Glenarvan povelje, da si pripravijo prenočišče. Ayrton je izpregel vole. Z Wilsonovo in Muiradjevo pomočjo jim je nateknil na noge spono in jih izpustil, da so se mogli prosto pasti. Postavili so šotor. Olbinett je pripravil večerjo. Toline se je dal prositi, čeprav je bil lačen. Slednjic je le prisedel. Dali so ga k Robertu, saj veste, da prijatelj ne sme ločiti. Robert je izbral za novega prijatelja najboljšje koščke, in Toline jih je jemal s strahom in veseljem, v katerem je bilo nekaj izredno ljubekega.

Seveda tudi razgovor ni zatal. Vsakdo se je zanimal za dečka in ga spraševal. Hoteli so poznati njegovo preteklost. Povest je bila kaj kratka. Njegova preteklost je bila preteklost vseh ubogih divjakov, ki so jih izročili bližnji rodovi v oskrbo dobredelnim ustanovam. Avstraleci so zelo miroljubni narod. Do svojih osvajalcev nimajo tistega sovraštva, ki je značilno za Novega Zelandca in mogoče še za nekatere rodove v severni Avstraliji. Vidite jih, kako prehajajo v velika mesta, v Adelajdo, Sidney in Melbourne in se tam sprehajajo v obleki, ki je skoraj ni. Tamkaj trgujejo z drobnarijami domačega izdelka, s pripravami za lov in ribji lov in z orožjem. Nekateri glavari rodov dajejo svojim otrokom angleško vzgojo — ker jih tako ni treba rediti.

Tako so naredili tudi Tolinejevi starši, pravi divjaki iz Lachlanda, velike dežele za Murrayem. Otrok je bil že pet let v Melbournu in ni ves čas videl ne staršev, ne znancev. Vseeno pa je tlela v mladem srcu še vedno ljubezen do domačih. Napotil se je po težavnih pustinskih potih, da vidi zopet svoj rod, ki je mogoče že razkropljen, in družino, ki se je brez dvoma že znatno skrčila.

»In ko boš pozdravil starše, ali se potem vrneš v Melbourn, otrok moj? ga je vprašala gospa Glenarvanova.

— Povrnem se, gospa, je odgovoril Toline in pogledal mlado ženo s pogledom, v katerem se je zrcelila resnična hvaležnost.

— Kaj pa hočeš postati?

— Iztrgati hočem brate iz revščine in nevednosti! Poučiti jih hočem, pripeljati na pravo pot, da spoznajo in vzljubijo Boga! Postati hočem misijonar!

Besede, ki jih je s takim navdušenjem izrekel osemletni otrok, bi lahko mislel, da je posmehljivo izvabile známešek, naši resni Skotje pa so jih razumeli in znali ceniti. Občudovali so živo vero in pogum mladega učenčka, ki se je že pripravil na boj. Paganel je bil ganjen do solz. V resnici je vzljubil divjačka.

Ali naj povemo čisto resnico? Dostlej mu Avstraleček v evropski obleki ni bil kar nič po misli. Paganel pač ni prišel v Avstralijo zato, da vidi Avstralece v površniku! Raje bi jih gledal, kako so tetovirani. Ta salonska obleka mu je čisto zmešala pojme. Od trenutka pa, ko je slišal iskreni govor Tolinejev, od tistega trenutka pa se mu je zdelo, da je vendar prišel na svoj račun, ker ga je lahko občudoval. Konec pogovora pa je moral narediti dobrega gospoda Jakoba za najboljšega prijatelja malega Avstraleca.

Ko ga je lady Helena nekaj vprašala, je Toline odgovoril, da se je učil na srednji šoli v Melbournu, ki jo vodi prečastiti gospod Paxton

»In česa se učiš v šoli? ga je vprašala gospa Glenarvanova.

— Verouka, računstva, zemljepisja...

— Aha, zemljepisja! je poskočil Paganel, zadet na najbolj občutljivem mestu.

— Da, gospod, je odgovoril Toline. Imel sem celo prvo darilo iz zemljepisja pred velikimi počitnicami v januarju.

— Praviš, da si dobil darilo iz zemljepisja?

— Saj je imam celo pri sebi,« je odgovoril Toline in privlekel iz žepa knjžico.

Bilo je lično vezano sv. pismo v obliki mašnih bukvic. Na prvi strani je bilo čitati to-le pripombo: Srednja šola v Melbournu, I. nagrada iz zemljepisja, Toline iz Lachlanda.

Paganel malo da ni zavriskal. Avstralec, pa dober zemljepisec, tega skoro ni mogel verjeti. Poljubil je Tolineja na desno in na levo lice, nič manj kakor da je sam prečastiti Paxton na zadnji dan šolskega leta, ko se delijo nagrade. Vendar bi bil Paganel moral vedeti, da to v avstralskih šolah ni prav nič nenavadnega. Mladi divjački kažejo izredno zanimanje in nadarjenost za zemljepisje, zato se ga tudi radi uče. Nasprotno pa jim računstvo ne gre ne v glavo, ne v pete.

Toline si ni mogel misliti, zakaj ga imajo gospod Jakob naenkrat tako radi. Lady Helena mu je morala razložiti, da je Paganel imeniten zemljepisec in, če je treba, tudi izvrsten učitelj.

»Učitelj zemljepisja! se je razveselil Toline. Oh, gospod, dajte me kaj vprašati!

— Da naj te vprašam, dečko! se je nasmehnil Paganel. Saj si nič drugega ne želim. Vprašaj bi te bil tudi brez tvojega dovoljenja. Rad bi vedel, kako uče zemljepisje na srednji šoli v Melbournu.

— Pa če vas bo Toline posekal, Paganel? se je nasmehnil Mac Nabbs.

— Kako?! se je zavzel geograf, posekati tajnika Zemljepisnega društva v Parizu! Ta bi bila pa lepak!

Priporočamo »Mojorjene knjižnice na Prevaljah: 4. zv. Krizev pot. Roman. 5. zv.: Knez Serebrjani, roman. 6. zv.: Zadnja na grmadi, povest. 7. zv.: Otoški postržek, povest. — KOL.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Trgovski UČENEC

Krepak, poštenih staršev, z dežle s primerno šolsko izobrazbo, se takoj sprejme. Stanovanje in hrana v hiši. Ponudbe, katere je pisati lastnorčno, je poslati na: ALOJZIJ REMIC, trgovec, Dravograd. 7459

Perfektno strojepisko

(uradnico), išče dr. IVAN MAZEK, odvetnik v Litiji. Zglasiti se je osebno v Litiji. 7526

Išče se perfektna kuharica in hišna

po možnosti vzgojeni v Marjanišču, za dobro in veliko kršč. hišo na Hrvaškem. — Ponudbe pod »Dobra plača, stalna služba« 7563 upravi.

2 učenca

pridna in poštena, za pekovo obrt, se takoj sprejmeta. Oskrba v hiši. — Natančnejše s poizve pri g. Fran Piškur, Stari trg št. 6.

POSTREZNICA

išče dela za čez dan. Naslov v upravi pod št. 7573.

NAJBOLJŠA**REKLAMA**

so oglasi v »Slovencu«.

LEP LOKAL

s stranskimi prostori na najbolj prometnem kraju v Ljubljani (brez ali s stanovanjem) se odda proti odškodnini (event. se prodaja hiša). — Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 7572.

Dobra SOBARICA

išče takojšnjega mesta v Ljubljani. Naslov se izve v upravi lista pod številko 7574.

SOBICO (separirano)

išče gospod. Ponudbe pod: »November« na upravo.

Dva GOSPODA

iščeta separirano sobo. — Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Opremljena«.

Dve sestri iščeta SOBO pri dobri družini. Ponudbe pod: »Mirni« upravi lista.

Elektr. žepne svetiljke - Baterije - Vžigalnike Karbidne gorilce - Karbide itd. na veliko L. WIPPLINGER - Maribor, Jurčičeva ulica 6.

Novi stelaže

in pult za manufakturo trgovino, pult iz trdega lesa s politirano, javorjevo ploščo — po izredno nizki ceni naprodaj. Vprašati pr upravi lista pod: 7525.

Preoblikovalnica**Barborič-Završan****Mestni trg 7**

predeluje damske filce velurje, itd. po najmodernejših oblikah. — Velika izbira damskih klobukov in nakita po zelo nizkih cenah.

Moji novi cenik

ZNAMK za leto 1926., z 20 strani in k temu 25 raznih rumunskih znamk dobite, ako mi pošljete Din 5.—. — IZIDOR STEINER, nastavejša trgovina znamk, BROD n. S. 7565

Prodaj majhno posestvo

s HIŠO, 8 minut od železn. postaje Ptuj; pripravno za vrtnarstvo, kakor tudi za vsako drugo rokodelsko obrt. — Naslov se izve pri tvrdki MARTIN VRABL - PTUJ. 7512

Krčne žile

si zavarujte s patentirano

ANTIVARIX

obvezo. — Cena: Din 150—

Naročila: M. BARTL, Stritarjeva ulica 2

Učenka s primerno šol. naobrazbo sprejme modna trgovina KETTE, Aleksandrova cesta. Predstaviti se je opoldne od ene do dveh. 7530

Odda se SOBA

prazna ali meblavana. — Poizve se v upravi »Slovenca« pod številko 7557.

Rabljena DVOKOLESA

motorji, avtomobili, šivalni in pisalni stroji, se kupijo proti izkazu lastnine. Franc Batfel, Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1. 6906

NAPRODAJ JE nova, lično izdelana, KOČIJA. — polkrita Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod številko 7535.

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

Akademično izobražen

gospod želi prim. službe. — Naslov v upravi pod št. 7550.

Kuhinjsko posodo

emajlirano posodo vseh vrst in druge potrebščine najtrpežnejše tri najcenejše dobite pri tvrdki

A. VICELI — MARIBOR
Glavni trg 5

KUPIMO zajamčeno brezhiben, modern, štirisedežen

avto.

Obširne ponudbe na:
— Resch & Aczél —
Sombor, Bačka.

Res je, da

denar, ki ga izdaste za reklamo, nikdar ni zavržen, zato ker

ima reklama

za Vas veliko korist, če jo naročite o pravem času in v takem časopisu, ki ga na deželi največ bere. Vsa tozadevna zanesljiva pojasnila Vam da uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo truda in stroškov ter zagotovi

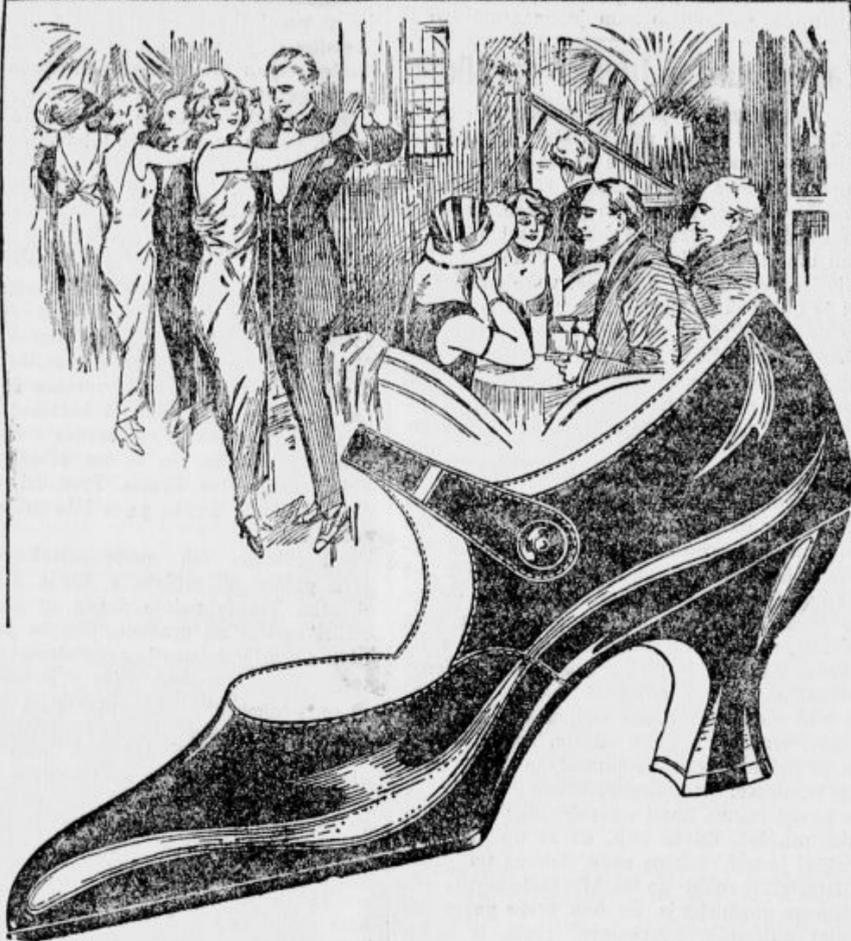
vedno uspeh!

Iz bombažnega atlasa
Din 99—

Iz svilenege atlasa
Din 169—

Iz prima ševroia
Din 199—

Iz prima laka
Din 269—

Mata

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša iskreno ljubljena mamica in stara mama, gospa

Marija šparapan roj. Komel

daneš, 9. nov., v Božu zaspala po kratki in mučni bolezni. — Pogreb se vrši v torek, dne 10. novembra ob pol 4 pop. iz hiše žalosti k Sv. Križu.

Selo - Moste št. 31 pri Ljubljani.

Alojzij, soprog. — Avgust in Josip, sinova. Marija, Gabriela, Alojzija in Zofija, hčere. Vinko Cotič, svak.

Tvrška AND. ELBACHER naznanja tužno vest, da je danes preminul njen dolgoletni, požrtvovalni in nesebični sotrudnik, gospod

Ivan Elsbacher

zasebnik in hišni posestnik v Laškem.

S preminulim izgubi tvrška zaslužnega in izkušnega svetovalca, ki ga bo ohranila v nepozabnem in hvaležnem spominu.

Pogreb se bo vršil v torek, dne 10. novembra 1925, ob 16. uri v Laškem.

Laško, dne 8. novembra 1925.

MOTORNO KOLO

novejše vrste in VOZ-zapravlječek se kupi. Ponudbe na M. OBERSTER, Cerklje ob Krki. 7524

DRVA - CEBIN

Wolfova ulica 1/II. — Telefon 56

GOSTILNA in LOKAL

za trgovino, se odda takoj v najem z vsem inventarjem, v industrijskem kraju na Gorenjskem dotičnemu, ki bi mi posodil nekaj denarja ali plačal najemnino za tri leta naprej, pod ugod. pogoji, ozir. prodaj hišo z gostilno. Ceni, ponudbe na upravo pod: Ugodnost 7493.

Novi orgle

prospektne piščali, nove registre, električ. ventilatorje in vsa popravila orgel izvršuje v lastni delavnici po nizki ceni ANTON DERNIČ, izdelovalec orgel, Radovišica (Slovenija). 7517

NAPRODAJ

električni MOTOR na enakovrtni tok, 3,4 HP, 440 Volt. Popolnoma v dobrem stanu. — Naslov v upravi lista pod številko 7460.

OBLEKE in SUKNJE

Vam naredi po meri najceneje v kratkem času Franc BURJAK, Ljubljana, Ižanska cesta 44. — Sporučite, pridem pomeřit na dom. 7486

KONRAD ELBACHER naznanja v svojem in imenom vseh drugih sorodnikov, da je danes naš ljubljani polbrat, striček in prastric, gospod

Ivan Elsbacher

bivši trgovec, župan in častni občan v Kozjem

podlegel ob pol 7. uri z vdano potrpežljivostjo in previden s svetotajstvi zavrati bolezni v 77. letu starosti.

Pogreb se bo vršil v torek, dne 10. novembra 1925, ob 16. uri v Laškem, kjer se bodo položili zemeljski ostanke v rodbinsko grobnico.

Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek, dne 12. nov. ob pol 8 v nadžupnijski cerkvi v Laškem.

Laško, dne 8. novembra 1925.

Brez posebnega obvestila.